

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สารและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 1.1 ทักษะการเรียนรู้ในภาษาไทย
 - 1.2 สารและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 1.3 คุณภาพผู้เรียน
 - 1.4 คำอธิบายรายวิชา
 - 1.5 โครงสร้างรายวิชา
2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวรรณคดีไทย
 - 2.1 ความหมายของวรรณคดีไทย
 - 2.2 ความสำคัญและคุณค่าของวรรณคดีไทย
 - 2.3 องค์ประกอบของวรรณคดีไทย
3. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอ่านและการอ่านวิเคราะห์
 - 3.1 ความหมายเกี่ยวกับการอ่าน
 - 3.2 ความสำคัญของการอ่าน
 - 3.3 ความหมายของการอ่านวิเคราะห์
 - 3.4 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์
 - 3.5 แนวทางการวัดและประเมินผลการอ่านวิเคราะห์
4. แนวคิดเกี่ยวกับชุดกิจกรรม
 - 4.1 ความหมายของชุดกิจกรรม
 - 4.2 ประเภทของชุดกิจกรรม
 - 4.3 องค์ประกอบของชุดกิจกรรม
 - 4.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม
 - 4.5 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม
 - 4.6 ประโยชน์ของชุดกิจกรรม
5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R
 - 5.1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R

- 5.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R
- 5.3 ประโยชน์ของเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R
- 6. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเทคนิค KWL PLUS
 - 6.1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับเทคนิคการสอนอ่านแบบ KWL PLUS
 - 6.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนอ่านแบบ KWL PLUS
 - 6.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL PLUS
- 7. แนวคิดเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพของสื่อ
 - 7.1 การตีความหมายของผลการคำนวณ
 - 7.2 ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ
 - 7.3 การเลือกนักเรียนมาทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดกิจกรรม
- 8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยในประเทศ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 3 - 19) ได้กล่าวถึงทักษะการเรียนรู้ภาษาไทย ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทักษะการเรียนรู้ภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อ การสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

1. การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน
2. การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ข้อความ รายงานชนิดต่างๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์
3. การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

4. หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับ โอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

5. วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูลแนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกรักชาติ ค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้ตั้งสมมติบทจดมาจนถึงปัจจุบัน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 3 - 19) ได้กล่าวถึงสาระการเรียนรู้แกนกลางในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คุณภาพผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 3 - 19) ได้กล่าวถึงคุณภาพผู้เรียนซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่านแสดงความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความเขียนรายงานจากสิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิจาร์ณ อย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้นับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

2. เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษาเขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรในโอกาสต่าง ๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ ชีวิตประวัติอัตชีวประวัติและประสบการณ์ต่าง ๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ แบบกรอก สมัครงานเขียนวิเคราะห์ วิจาร์ณ และแสดงความรู้ความคิดหรือข้อโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงการ

3. พูดแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจาร์ณ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟังและผู้นำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พูดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีศิลปะในการพูด พูดในโอกาสต่างๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และพูดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผล น่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

4. เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่น ๆ คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียน โครงสร้างของประโยครวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ และแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ

5. สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญวิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

รหัสวิชา ท 21101 รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน 1

จำนวน 1.5 หน่วยกิต

โรงเรียนบ้านค่าย

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 60 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 1

ศึกษาหลักการอ่านออกเสียงร้อยแก้ว ร้อยกรอง และอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้ถูกต้องเหมาะสม กับเรื่องที่อ่าน จับใจความสำคัญ ตีความคำยากในเอกสารวิชาการ

โดยพิจารณาจากบริบท ระบุข้อสังเกตและความสมเหตุสมผลของงานเขียนประเภทชักจูงโน้มน้าวใจ ปฏิบัติตามคู่มือแนะวิธีใช้งานของเครื่องมือหรือเครื่องใช้ในระดัที่ยากขึ้น เลือกอ่านหนังสือตามความสนใจ วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับจากการอ่าน งานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต เขียนย่อความจากระเบียบ คำสั่ง บทสนทนา เรื่องเล่า ประสบการณ์ เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระจากสื่อประเภทบทความ หนังสือนอกเวลา ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ เขียนจดหมายกิจธุระสอบถามข้อมูล เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า และ โครงการงาน พุดสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่ฟังและดู พุดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และสนทนาวิเคราะห์ความแตกต่างของภาษาพูด และภาษาเขียน แต่งกาพย์ยานี 11 บูรณาการทักษะชีวิต จำแนกและใช้สำนวนที่เป็นคำพังเพย และสุภาษิตวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน พร้อมทั้งยกเหตุผลประกอบอธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่นำอ่าน สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่าน เพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ ใช้กระบวนการอ่านเพื่อนำความรู้ ความคิดไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาเรื่องต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียนในรูปแบบต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ใช้กระบวนการคิดเพื่อวิเคราะห์ ประเมินค่าความน่าเชื่อถือจากการฟังและดู และใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด รักษาดี ศาสตร์ กษัตริย์ รักความเป็นไทย ชื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน ขยันอดทน และมีจิตสาธารณะ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้วิชาภาษาไทยในการอ่าน เขียน ได้ถูกต้อง มีการสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยได้ดี บูรณาการความรู้เรื่องยาเสพติดดำรงชีวิตตามแนววิถีพุทธ วิถีไทย และแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รักประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

รหัสตัวชี้วัด ท 1.1 ม.1/1 ม.1/9 ม.1/2 ม.1/3 ม.1/4 ม.1/5 ม.1/6 ม.1/7 ม.1/8,

ท 2.1 ม.1/5 ม.1/9 ม.1/6 ม.1/7 ม.1/8 , ท 3.1 ม.1/1 ม.1/5 ม.1/6, ท 4.1 ม.1/4 ม.1/5 ม.1/6,

ท 5.1 ม.1/1 ม.1/2 ม.1/3 ม.1/4 ม.1/5, รวมตัวชี้วัด 27 ตัว

โครงสร้างรายวิชา

รายวิชาภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1

รหัสวิชา ท21101 ภาษาไทยพื้นฐาน 1

ภาคเรียนที่ 1

จำนวน 1.5 หน่วยกิต

ตาราง 1 โครงสร้างรายวิชา

หน่วยที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
1	การอ่าน สร้างสรรค์ ปัญหา	<p>1. ท 1.1 ม.1/5 ท่องจำบทอาขยาน ตามที่กำหนด และบทร้อยกรอง ที่มีคุณค่าตามความสนใจ</p> <p>2. ท 1.1 ม.1/1 อ่านออกเสียง บทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง ได้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน</p> <p>3. ท 1.1 ม.1/2 จับใจความสำคัญ จากเรื่องที่อ่าน</p> <p>4. ท 1.1 ม.1/3 ระบุเหตุและผลและ ข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน</p> <p>5. ท 1.1 ม.1/4 ระบุและอธิบายคำ เปรียบเทียบและคำที่มีความหมาย ในบริบทต่าง ๆ จากการอ่าน</p> <p>6. ท 1.1 ม.1/5 ตีความคำยากในเอกสาร วิชาการโดยพิจารณาจากบริบท</p> <p>7. ท 1.1 ม.1/6 ระบุข้อสังเกต และความ สมเหตุสมผลของงานเขียนประเภท ชักจูงโน้มน้าวใจ</p>	9	25
1	การอ่านสร้าง สรรค์ปัญหา	<p>8. ท 1.1 ม.1/7 ปฏิบัติตามคู่มือแนะนำ วิธีการใช้งานของเครื่องมือ หรือเครื่องใช้ในระดัที่ยากขึ้น</p> <p>9. ท 1.1 ม.1/8 วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับ จากการอ่านงานเขียนอย่างหลากหลาย เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต</p> <p>10. ท 1.1 ม.1/9 มีมารยาทในการอ่าน</p>	9	25

ตาราง 1 (ต่อ)

หน่วยที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
2	พรรษา การเขียน	1. ท 2.1 ม.1/5 เขียนย่อความจาก เรื่องที่อ่าน 2. ท 2.1 ม.1/6 เขียนแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับสาระจากสื่อที่ได้รับ 3. ท 2.1 ม.1/7 เขียนจดหมายส่วนตัว และจดหมายกิจธุระ 4. ท 2.1 ม.1/8 เขียนรายงานการศึกษา ค้นคว้าและโครงการ 5. ท 2. ม.1/9 มีมารยาทในการเขียน	12	20
3	พากเพียร ฟัง ฟัง พูด ดู	1. ท 3.1 ม.1/1 พุดสรุปใจความสำคัญของ เรื่องที่ฟังและดู 2. ท 3.1 ม.1/5 พุดรายงานเรื่องหรือ ประเด็นที่ศึกษา ค้นคว้าจากการฟัง การดู และการ สนทนา 3. ท 3.1 ม.1/6 มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด ทบทวน/ สอบกลางภาค	12	15
4	เรียนรู้ หลักการ ใช้ภาษา	1. ท 4.1 ม.1/4 วิเคราะห์ความแตกต่าง ของภาษาพูดและภาษาเขียน 2. ท 4.1 ม.1/5 แต่งบทร้อยกรอง 3. ท 4.1 ม.1/6 จำแนกและใช้สำนวน ที่เป็นคำพังเพยและสุภาษิต	9	20

ตาราง 1 (ต่อ)

หน่วยที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
5	รู้คุณค่า วรรณคดีและ วรรณกรรม	1. ท 5.1 ม.1/1 สรุปเนื้อหาวรรณคดี และวรรณกรรมที่อ่าน 2. ท 5.1 ม.1/2 วิเคราะห์วรรณคดีและ วรรณกรรมที่อ่านพร้อมยกเหตุผล ประกอบ 3. ท 5.1 ม.1/3 อธิบายคุณค่าของ วรรณคดีและวรรณกรรม 4. ท 5.1 ม.1/4 สรุปความรู้และข้อคิด จากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	12	20
		ทบทวน/สอบปลายภาค	3	
		รวม	60	100

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวรรณคดีไทย

ความหมายของวรรณคดีไทย

วรรณคดี เป็นศิลปะที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ คำว่า “วรรณคดี” ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พระยาอนุমানราชชน (2518 : 8) ได้ให้ความหมาย ของวรรณคดี ไว้ว่า “วรรณคดีเป็นงานเขียนที่ยกย่องกันว่าดี มีสาระ และมีคุณค่าทางวรรณศิลป์ การใช้คำว่าวรรณคดีเพื่อประเมินค่าของวรรณคดีเกิดขึ้นในพระราชกฤษฎีกาตั้งวรรณคดีสโมสรในสมัยรัชกาลที่ 6 วรรณคดีเป็นวรรณกรรมที่ถูกยกย่องว่าเขียนดี มีคุณค่า สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจ มีความคิดเป็นแบบแผน ใช้ภาษาที่ไพเราะ เหมาะแก่การให้ประชาชนได้รับรู้ เพราะสามารถ ยกย่องจิตใจให้สูงขึ้น รู้ว่าอะไรควรหรือไม่ควร”

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2518 : 1) ได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ว่า “บทประพันธ์ที่รัดตรึงใจผู้อ่านปลุกมโนคติ (Imagination) ทำให้ผลิตเพลีนและเกิดอารมณ์ต่าง ๆ ละม้ายคล้ายคลึงกับอารมณ์ของผู้ประพันธ์”

พระวรวาทย์พิสิฐ (2534 : 4) ได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ว่า “วรรณคดี คือ หนังสือที่มีลักษณะเรียบเรียงถ้อยคำ เกือบยงกลา เพราะพริ้ว มีรสปลุกมโนคติ (Imagination) ให้เปลิดเพลิน กระทบกระเทือนอารมณ์ต่าง ๆ เป็นไปตามอารมณ์ของผู้ประพันธ์”

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า วรรณคดีหมายถึง บทประพันธ์ที่มีศิลปะ ในการเรียบเรียงการใช้ภาษาได้อย่างไพเราะ มีเนื้อเรื่องที่ให้ความเปลิดเพลินให้ข้อคิดและมีการใช้ถ้อยคำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตามผู้ประพันธ์

ความสำคัญและคุณค่าของวรรณคดีไทย

วรรณคดีเป็นผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้น ด้วยความงามทางภาษาที่มีความสำคัญในการใช้แสดงความคิด ความรู้สึก และคติแง่คิดสอนใจต่าง ๆ อีกทั้งมีคุณค่าเหมาะแก่การศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงคุณค่าและคุณค่าของวรรณคดีไว้ ดังนี้

рінฤทัย สัจจพันธุ์ (2523 : 2 - 3) ได้กล่าวถึง วรรณคดีมีคุณค่าต่อผู้อ่าน และผู้ศึกษา 2 ประการ คือ

1. คุณค่าทางด้านอารมณ์ กล่าวคือ วรรณคดีเป็นงานศิลปะที่สร้างความเปลิดเพลินด้วยสุนทรียภาพทางภาษาจาก ถ้อยคำ และโวหารการบรรยายและการพรรณนา วรรณคดีจึงมีพลังจูงใจผู้อ่านให้มีอารมณ์ รัก เสรี ขบขัน สมเพช สงสาร โกรธ ชื่นชมปีติ ฯลฯ คุณสมบัติ ของวรรณคดีไทยข้อนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นอาหารใจ

2. คุณค่าด้านปัญญา กล่าวคือ วรรณคดีให้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวถายทอดไว้ทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ นอกจากนี้ยังให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ให้หยั่งเห็นแก่นแท้ของชีวิตเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ผู้ศึกษาจึงอาจจดจำ สิ่งที่ได้จากการอ่านวรรณคดี มาเป็นประสบการณ์รอง และนำเหตุการณ์ข้อคิด และความรู้ในเรื่องมาเป็นอุทาหรณ์ เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของตนเอง

อุดม หนูทอง (2523 : 52 - 57) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีไว้ว่า คุณค่าที่สำคัญยิ่งของวรรณคดีมี 2 ประการ คือ

1. คุณค่าด้านปัญญาความคิด

- 1.1 ช่วยให้เข้าใจชีวิตตัวละครทุกตัวในวรรณคดีกำหนดขึ้นโดยเลียนแบบ ชีวิตจริง ผู้ศึกษาวรรณคดีจึงจะได้พบเรื่องราวของชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ

- 1.2 ช่วยให้เข้าใจอดีต วรรณคดีเป็นกระจกเงาของยุคสมัย ผู้อ่านวรรณคดีจะได้รับทราบค่านิยม สังคมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีในยุคนั้นของวรรณคดีนั้น ๆ

- 1.3 เป็นร้วภายในของชาติ วรรณคดีในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งของชาติที่มีส่วนกล่อมเกลาคใจของคนในชาติให้ตระหนักถึงความเป็นชาติ

1.4 เป็นเครื่องมือทางการเมือง วรรณคดีบางเรื่องเป็นอาวุธที่สำคัญของการปกครอง เช่น ลิลิตโองการแช่งน้ำ เป็นแรงสำคัญที่ทำให้อยุธยาอยู่เป็นปึกแผ่นด้วยแรงสามัคคีของประชาชน และทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์คงอยู่ถึงทุกวันนี้

1.5 ให้ความรู้ด้านภาษา ถ้อยคำ ภาษาในวรรณคดี เป็นภาษาที่ประณีตในแง่ของศัพท์ ผู้อ่านได้ความรู้ เรื่องคำพ้องสัมผัส การสร้างคำศัพท์ใหม่ การแปลงคำ ตามใจชอบของกวี การใช้คำศัพท์ท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งนับว่าเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทางภาษาให้แก่ผู้อ่าน

2. คุณค่าทางอารมณ์ วรรณคดีให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านด้วยภาษาที่สร้างอารมณ์ สะเทือนใจไปกับความรู้สึก โกรธ เกลียด ดีใจ ชื่นชม หัวเราะ หรือแม้แต่การเสียน้ำตาให้กับ เรื่องที่อ่าน ถือเป็นความ เพลิดเพลินใจทั้งหมด

ไพฑูริย์ ดิณลาภรณ์ และคณะ (2538 : 180 - 191) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีไว้ว่า คุณค่าที่สำคัญยิ่ง 7 ประการ คือ

1. คุณค่าทางวัฒนธรรมและประเพณี วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม เป็นระเบียบกฎเกณฑ์ ส่วนประเพณีเป็นความคิด ความเชื่อ จารีต ระเบียบแบบแผนตลอดจน พิธีกรรมต่าง ๆ วรรณคดีจะสอดแทรกวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีต่าง ๆ ของสังคมไว้ เป็นการถ่ายทอดความคิดสู่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเกิดความสำนึกในความเป็นชาติอย่างซาบซึ้ง เช่น ขุนช้างขุนแผน

2. คุณค่าที่แสดงให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษ กวีจะนำเนื้อหาหรือสภาพ ชีวิตที่พบเห็นในสมัยนั้นมากล่าวไว้ในบทประพันธ์ของตน ทำให้ผู้อ่านได้ทราบสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษ ทำให้เห็นสภาพสังคมในสมัยนั้น เช่น อิเหนา

3. คุณค่าด้านปรัชญาและความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ วรรณคดีเป็นที่รวม แห่งปรัชญาการดำเนินชีวิตของคนในสังคม กวีจะสอดแทรกปรัชญาแง่คิด ศิลธรรม ตลอดจน คติธรรมเพื่อการยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้น และยังทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ เช่น พระอภัยมณี

4. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ การบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่มุ่งจดแต่ข้อเท็จจริง ไม่ซ้า ก้ออาจจะเบื่อหน่ายหลงลืมได้ เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับสงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวร กับพระมหาอุปราชา ในประวัติศาสตร์อาจจะจดบันทึกไว้เพียงไม่กี่บรรทัด

5. คุณค่าทางจินตนาการ เป็นการสร้างความรู้สึกนึกคิดที่ลึกซึ้ง จินตนาการต่างกับ อารมณ์ เพราะอารมณ์คือ ความรู้สึก ส่วนจินตนาการ คือ ความคิด เป็นการลึบสมอง ทำให้เกิด ความคิดริเริ่ม ประดิษฐ์กรรมใหม่ ขึ้นมาก็ได้ จินตนาการจะทำให้ผู้อ่านเป็นผู้มองเห็นการณ์ไกล

6. คุณค่าทางการใช้ภาษา เพราะการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด เป็นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อรสชาติทางภาษา เพื่อจูงใจเพื่อความตั้งใจและประทับใจ ทำให้ผู้อ่านสามารถสังเกตจดจำนำไปใช้ก่อให้เกิดการใช้ภาษาที่ดี เพราะการเห็นแบบอย่างทั้งที่ดี

7. คุณค่าที่เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการสร้างวรรณกรรม และศิลปกรรมด้านต่าง ๆ วรรณกรรมที่ผู้เขียนเผยแพร่ออกไปบ่อยครั้งที่สร้างความประทับใจ และแรงบันดาลใจให้เกิดผลงานอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ภาพวาดของจักรพันธ์ุ โปษยกฤต ส่วนมากจะได้แรงบันดาลใจจากวรรณคดีไทย เช่น เรื่องขุนช้าง ขุนแผน เป็นต้น

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า วรรณคดีมีความสำคัญในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในอดีต วรรณคดีให้คุณค่าในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านอารมณ์ ด้านปัญญาและด้านศีลธรรมในการยกระดับจิตใจของผู้อ่าน

องค์ประกอบของวรรณคดีไทย

วรรณคดีมีองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำอธิบายขององค์ประกอบของวรรณคดีไว้ต่าง ๆ ดังนี้

สายทิพย์ นุกถุกิจ (2533 : 19) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของวรรณคดีว่ามีอยู่ 3 ส่วนดังนี้

1. ภาษา เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความนึกคิด อารมณ์และจินตนาการ ทำให้ผู้อ่านวรรณคดีเข้าใจและเกิดความซาบซึ้ง
2. เนื้อหา หมายถึง เรื่องราว ตัวละคร ฉาก และทัศนะของผู้แต่ง
3. รูปแบบ แบ่งตามรูปแบบการประพันธ์ออกเป็น 3 ประเภท คือ ร้อยแก้ว ร้อยกรอง และรูปแบบอื่น ซึ่งจัดเข้าประเภทร้อยแก้วหรือร้อยกรองไม่ได้

วิภา กงกะนันท์ (2556 : 85) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. เนื้อหา คือ เรื่องราวที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมา โดยมีคนหรือตัวละครปรากฏในเรื่องอาจเป็นได้ทั้งคนจริงคือคนที่มีความจริงอยู่จริง หรือ ตัวละครคือคนสมมติที่ผู้เขียนคิดขึ้น จากจินตนาการของผู้เขียน นอกจากนี้การที่เนื้อหาคือสมมุติจะต้องมีฉาก ซึ่งก็คือ เวลาและสถานที่ ผู้เขียนจะสร้างฉากให้สมจริง และกลมกลืน ไปด้วยเรื่องราว เพื่อให้เกิดอารมณ์ในการอ่านในส่วนเนื้อหาของจะปรากฏทรรณะของผู้เขียนอยู่ทุกเรื่อง เนื่องจากวรรณคดีทุกเรื่องจะเปรียบดั่งตัวแทนของผู้เขียน ผู้เขียนจะแทรกเรื่องราวหรือทรรณะของตนเองในเรื่องอยู่เสมอ หากผู้อ่านไม่ทันสังเกตจะไม่พบส่วนนี้ ดังนั้นการศึกษาร้อยกรองในส่วนของเนื้อหา ผู้อ่านจำเป็นต้องใช้ความละเอียดถี่ถ้วน

2. องค์ประกอบด้านเนื้อหา

2.1 เนื้อหา คือส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ผู้ศึกษาวรรณคดีจะต้องศึกษาเนื้อหาให้เข้าใจก่อนที่จะเริ่มศึกษาส่วนอื่น ๆ เพื่อให้สามารถศึกษาองค์ประกอบอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น การศึกษาเนื้อหานี้ ผู้ศึกษาวรรณคดีควรศึกษาส่วนต่าง ๆ ต่อไปนี้ประกอบ

2.2 เรื่องราวหรือข้อคิด คือส่วนที่ผู้เขียนเขียนถ่ายทอดเนื้อหา เรื่องราวที่เกิดขึ้น หรือใจความของเรื่องราวทั้งหมด ผู้ศึกษาต้องเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดที่ผู้เขียนเรียบเรียงออกมา การศึกษาในส่วนนี้ ผู้ศึกษาจะต้องสามารถจับประเด็นสำคัญของเรื่องให้ได้ด้วย

3. ตัวละคร ในวรรณคดีมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยสร้างความสนุกสนานและช่วยทำให้เรื่องราวดำเนินไปอย่างมีสีสัน ซึ่งตัวละครแต่ละตัวนั้น ผู้เขียนอาจสร้างให้มีลักษณะที่หลากหลาย ทั้งตัวละครที่เป็นคนจริงหรือคนสมมติ คนจริงคือบุคคลที่มีชีวิต มีตัวตนจริง ดังจะเห็นได้จากในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งปรากฏคนจริง คือ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พ่อขุนบานเมือง พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ เป็นต้น ในขณะที่คนสมมติ คือ ตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นตามจินตนาการ อาจจะมีลักษณะที่คล้ายคนจริง คือมีอารมณ์รัก โลภ โกรธ หลง ผู้เขียนสร้างคนสมมติขึ้นเพื่อเลียนแบบคนจริง ดังจะเห็นได้จากในเรื่องอิเหนา ตัวละครอิเหนา มีอารมณ์ที่หลากหลาย เช่น อารมณ์รักที่มีต่อนางจินตะหรา ขณะเดียวกันเมื่อได้พบนางบุษบา ก็เกิดหลงรัก ทั้ง ๆ ที่อิเหนาได้ปฏิเสธที่จะแต่งงานกับนางบุษบาซึ่งอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับอิเหนานั้นเป็นอารมณ์ที่เกิดในปุถุชนทั่วไป ผู้เขียนสร้างตัวละครให้เกิดความสมจริงและให้ผู้อ่านเชื่อในตัวละครนั้นอย่างแท้จริง

4. เวลาและสถานที่ คือช่วยเสริมให้เรื่องราวในวรรณคดีสมจริงมากยิ่งขึ้น ช่วยเพิ่มสีสันในการอ่านของผู้อ่าน โดยการใช้ฉากหรือสถานที่นั้น นักเขียนมีกลวิธี การสร้างฉากที่หลากหลาย ดังนี้

4.1 การใช้ฉากหรือสถานที่สมจริง ดังจะเห็นได้จากเรื่องลิลิตพระลอ ซึ่งกวีใช้ฉาก คือ เมืองสรองและเมืองสรวง ซึ่งเป็นสถานที่จริงที่มีอยู่

4.2 การใช้ฉากหรือสถานที่เสมือนจริง ดังจะเห็นได้จาก เรื่องนิทานเวตาล ซึ่งผู้แต่งใช้ฉากคือ แม่น้ำยมนา เมืองโกคินิ เป็นต้น

4.3 การใช้ฉากหรือสถานที่ในจินตนาการ ดังจะเห็นได้จากเรื่องมัทนะพาธา สถานที่ต่าง ๆ ที่กวีเอ่ยถึงนั้น เป็นฉากสมมติหรือฉากในจินตนาการ ซึ่งกวีได้เกริ่นนำตั้งแต่ แรกเริ่มเรื่องว่า สมมติให้เกิดขึ้นที่ประเทศอินเดียโบราณ ฉากสมมติที่ปรากฏเช่น ลานหน้ามูขุเต็จแห่งวิมานค่ายหลวง สวนหลวงข้างพระราชวังสวรรค์ เป็นต้น

5. ส่วนการใช้เวลาหรือการกำหนดเวลาต่าง ๆ ในเรื่อง ก็ต้องสอดคล้องกับเนื้อหาเพื่อให้เรื่องดำเนินไปด้วยความสอดคล้องกัน

6. ทรศนะ คือ ความคิดเห็นที่ปรากฏในเรื่อง โดยความคิดเห็นในเรื่องที่ปรากฏ ย่อมมีความคิดเห็นของนักเขียนเป็นหลัก เนื่องจากนักเขียนแต่ละคนมักจะแทรกความคิดของตนอยู่ในเรื่องเสมอ เพียงแต่ในบางครั้งผู้อ่านอาจไม่ทราบ เพราะนักเขียนอาจแทรกทรศนะของตนผ่านทรศนะของตัวละคร หรือผ่านทรศนะของสังคม การที่ผู้อ่านจะทราบทรศนะที่ปรากฏได้ ผู้อ่านจะต้องศึกษาวรรณคดีเรื่องนั้นอย่างละเอียด และต้องพิจารณาเนื้อหาไปพร้อม ๆ กับการหาทรศนะที่ปรากฏ

7. ภาษาที่ใช้ ภาษาคือเครื่องมือในการถ่ายทอดเรื่องราวหรือเนื้อหาข้างต้น ดังนั้น การใช้ภาษาจึงเป็นส่วนที่สำคัญ ผู้เขียนจะรังสรรค์ถ้อยคำ เรียบเรียงภาษา เพื่อให้สามารถร้อยเรียงเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่องและสมบูรณ์ การใช้ภาษาจะต้องสมจริงและเหมาะสมกับเรื่องราว จึงจะทำให้เรื่องราวสามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้อ่านได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน การศึกษาภาษานั้น ผู้อ่านสามารถศึกษาได้ทั้งการใช้คำ และการใช้โวหาร เนื่องจากทั้งสองส่วนสัมพันธ์กัน ถ้าผู้เขียนใช้คำเพียงอย่างเดียว แต่ปราศจากโวหาร งานเขียนนั้นจะไม่สามารถสร้างอารมณ์สราญให้เกิดกับผู้อ่านได้ การใช้โวหารจึงเปรียบเหมือนการเติมเครื่องปรุง ให้งานเขียนมีสีสันหรือมีรสชาติที่น่าทานมากยิ่งขึ้น

8. รูปแบบงานประพันธ์ คือ การที่ผู้เขียนสร้างสรรควิธีการนำเสนอผลงานให้มีลักษณะที่หลากหลาย ทำให้เกิดรูปแบบของงานประพันธ์ขึ้น หากผู้เรียนมีความรู้ เรื่ององค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน จะสามารถช่วยในการศึกษาวรรณคดี สามารถศึกษาวรรณคดีได้ครอบคลุมและครบถ้วน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจ และสามารถนำวิธีการดังกล่าวไปใช้ศึกษาวรรณคดีได้ถูกต้อง

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า วรรณคดีมีองค์ประกอบหลักในการพิจารณา 3 ส่วนหลัก ๆ คือ ภาษา เนื้อหา และรูปแบบ โดยภาษา จะถ่ายทอดความรู้สึก เนื้อหาจะถ่ายทอดข้อคิดและดำเนินเรื่องราวและมีรูปแบบการแต่งที่ หลากหลายทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง หากผู้เรียนศึกษาวรรณคดีได้ ครอบคลุมและครบถ้วน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจ และสามารถนำวิธีการดังกล่าวไปใช้ศึกษาวรรณคดีได้ถูกต้อง

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอ่านและการอ่านวิเคราะห์

ความหมายเกี่ยวกับการอ่าน

เนื่องจากการอ่านนั้นเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เป็นทักษะการเรียนรู้ทางภาษาที่ต้องอาศัยกระบวนการคิด และความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ซึ่งมีลักษณะองค์ประกอบที่หลากหลาย จึงมีนักวิชาการการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2546 : 7) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษร ออกเป็นความรู้ ความคิด และเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านตรงกับเรื่องราวที่ผู้เขียนเขียน ผู้อ่าน สามารถนำความรู้ ความคิด ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1364) ได้บัญญัติ คำว่า “การอ่าน” คือ คำกริยา แปลว่า ว่าตาม ตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความหมายจากตัวหนังสือสังเกตหรือพิจารณาดูให้ เข้าใจ คิด นับ (ไทยเดิม)

สุวัฒน์ แก้วสังข์ทอง (2546 : 2) กล่าวว่า การอ่าน คือ การรับรู้ความหมายของสาร หรือตัวหนังสือ ซึ่งถูกถ่ายทอดออกมาจากผู้เขียนหรือผู้ส่งสาร

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 4) กล่าวว่า การอ่าน คือ การเข้าใจในคำ ประโยค ข้อความ และเรื่องราวที่อ่านโดยสามารถอธิบายความหมายของคำ เถ่าเรื่อง สรุปเรื่องและบอกประเด็นสำคัญของเรื่อง ได้ได้ รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ และตีความจากสิ่งที่อ่าน ได้

วรรณ โสมประยูร (2553 : 129) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการทางสมองที่ต้อง ใช้การมองเห็น เพื่อสัมผัสอักษร จากสื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารต่าง ๆ หรือตำรา เพื่อทำให้เกิดการรับรู้ ความหมายนั้น ๆ จากคำ วลี และประโยค ให้สามารถแปลความได้

พิมพิมล แสนนาม (2553 : 21) กล่าวว่า การอ่าน คือ กระบวนการรับสารที่ผู้เขียนแสดง ผ่านถ้อยคำ ตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สื่อความให้เกิดความหมาย ซึ่งผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ ตีความ จนทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอด โดยผู้อ่านจะสามารถรับรู้ ได้มากน้อยเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ความรู้เดิมของผู้อ่านว่าสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาใหม่ ได้หรือไม่

บันลือ พุกฤษตะวัน (2556 : 6 - 7) ให้ความหมายการอ่าน คือการผสมเสียงด้วยอักษร หรือตัวสะกดผสมคำ เรียกว่าอ่านออก สามารถผสมผสานตัวอักษร ออกเสียงเป็นคำเป็นประโยค เข้าใจความหมาย เรียกว่าอ่านเป็น สามารถใช้เทคนิคการจำรูปคำ แล้วสรุปเรื่องราว เข้าใจเรื่องราว ที่ผู้เขียน สื่อความคิดมา ยังผู้อ่านแล้วประเมินผลได้เรียกว่า อ่านเป็น และการอ่านเป็น เป็นการพัฒนาความคิดจากการสังเกตคำจำรูปคำ ใช้ประสบการณ์เดิมมาแปลความ ตีความ หรือถอดความเพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวได้ดี

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ ผู้อ่านนั้นสามารถเข้าใจเรื่องราวที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดไว้ โดยผ่านกระบวนการสำคัญในการวิเคราะห์ ตีความและการประเมินคุณค่าจากถ้อยคำ ตัวอักษร ประโยค โดยการอ่านให้ได้ประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้นั้น สิ่งสำคัญคือ มวลประสบการณ์เดิมที่จะนำมา เชื่อมโยงกับมวลประสบการณ์ใหม่ กลายเป็นความรู้ที่ยั่งยืน

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการอยู่ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ยุคที่การสื่อสารนั้นมีหลากหลายช่องทาง ดังนั้นการจะสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้นการอ่านจึงจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้สามารถเข้าใจสารที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อความ เพราะการอ่านนั้นเป็นการพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่าน ทำให้ทันเหตุการณ์บ้านเมือง และโลก เพราะการอ่านนับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง ในการแสวงหาข้อความรู้ความจริง จากสิ่งที่อ่าน ทั้งยังเป็นการเสริมทักษะกระบวนการคิด ความรอบรู้ จินตนาการ ยิ่งเป็นผู้อ่านมากยิ่งขึ้น ผู้รอบรู้ มีนักวิชาการ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้

จินตนา ไบกายูซี (2543 : 58) ได้สรุปการบรรยายของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า

1. การอ่านทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การฟัง
 2. ผู้อ่านสามารถอ่านได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่
 3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออื่น ซึ่งมักมีอายุการใช้งานอย่างจำกัด
 4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิด และสร้างจินตนาการได้เองขณะอ่าน
 5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมองดี มีสมาธิมากกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่านจิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ
 6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านด้วยตนเอง จะอ่านคร่าว ๆ อ่านอย่างละเอียด อ่านข้ามหรือทุกตัวอักษรเป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มใดก็ได้ เพราะหนังสือมีมากมายสามารถเลือกอ่านเองได้
 7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบ และราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิดและทัศนคติได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดอยู่กับแนวคิดใด ๆ โดยเฉพาะ
- ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติแล้วเกิดผลดี

วรรณ โสมประยูร (2553 : 129 - 130) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เขียนตำราการศึกษาเขียนวรรณกรรม เรื่องสั้น ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยทักษะการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาที่ตนเองจะถ่ายทอด และเป็นการสั่งสมประสบการณ์ของตนเอง
2. ชีวิตประจำวัน มนุษย์นั้นอาศัยการอ่าน เพื่อเป็นการติดต่อสื่อสาร ทำความเข้าใจระหว่างบุคคล รวมถึงการเชื่อมโยงกับทักษะการฟัง พูด และเขียน ในการติดต่อสื่อสาร การประกอบอาชีพ ล้วนแล้วแต่ต้องสร้างความเข้าใจจากการอ่าน

3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้ ประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านไปปรับปรุง และพัฒนาปรับใช้กับการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพต่าง ๆ

4. การอ่านสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น การเพิ่มประสบการณ์ใหม่ ๆ และยังทำให้ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม รวมถึงเกียรติยศ และชื่อเสียง

5. การอ่านผลงานทุกประเภทช่วยเสริมสร้างให้มนุษย์ ได้เปิดประสบการณ์ ความรู้ใหม่ ทำให้มนุษย์มีประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง และยังมีประสบการณ์ความรู้มาก ยิ่งรอบรู้ เกิดความมั่นใจในองค์ความรู้ที่ตนเองมีอยู่ และมั่นใจในเวลาสื่อสาร นับว่าการอ่านนั้น ช่วยเพิ่มบุคลิกภาพให้ดูน่าเชื่อถือ

6. การอ่านงานเขียนทุกประเภท นับได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เพราะเป็นกิจกรรม นันทนาการรูปแบบหนึ่ง นับได้ว่าเป็นเครื่องจรรโลงใจ ทำให้เกิดความเพลิดเพลินกับเนื้อหา และยังสามารถสะท้อนเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคมได้ในแง่มุมหนึ่ง ๆ การอ่านจะช่วยให้ผู้อ่านวิเคราะห์ เนื้อหาและวิเคราะห์เรื่องราวต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

7. การอ่านงานเขียนประเภทต่าง ๆ เช่น ศิลาจาริก วรรณคดีไทย วรรณกรรมไทย ทั้งแบบ ร้อยแก้ว ร้อยกรอง บทความ และงานเขียนอื่น ๆ จะช่วยเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของ ชนชาติไทยไว้ สามารถนำไปเผยแพร่ และพัฒนาให้คนรุ่นหลังได้รู้จักถึงความงดงาม ทางวรรณศิลป์ของไทย เป็นต้น

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ความสำคัญของการอ่านนั้น นับได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการอ่านเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยเปิดประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูน ประสบการณ์ความรู้เดิมที่ตนเองมี นอกจากนั้นการอ่านยังเป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เพราะยิ่ง บุคคลใดเป็นผู้อ่านมากก็ยิ่งรอบรู้มาก เมื่อมีกิจกรรมเกี่ยวกับการพูด บุคคลนั้นก็ยิ่งพูดสื่อสารได้ อย่างมีประสิทธิภาพ มีหลักการ รวมถึงไม่ว่าจะประกอบกิจการ งานต่าง ๆ ก็ยิ่งทำให้มีความมั่นคง เนื่องจากรอบรู้ความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง และสิ่งสำคัญของการอ่านนั้นยังช่วยรักษามรดก ทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษที่ได้รังสรรค์ขึ้น ทั้งวรรณคดีไทย วรรณกรรมไทย ก็ยังคงอยู่สืบไป เนื่องจากการอ่านเป็นการถ่ายทอดที่ดีที่สุดที่เชื่อมโยงกับการฟัง พูด และเขียน เป็นต้น

ความหมายของการอ่านวิเคราะห์

นักวิชาการการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการอ่านวิเคราะห์ไว้ดังนี้

рінจวน อินทรกำแหง และนวลจันทร์ รัตนากกร (2524 : 1) ได้ให้ความหมายการอ่าน วิเคราะห์ ว่าเป็น การอ่านอย่างพินิจพิจารณา ไตร่ตรอง ถ้อยแถลง แยกแยะ หาเหตุผล ส่วนดี ส่วนบกพร่อง ของหนังสือนั้น เพื่อเป็นแนวทางสู่กระบวนการคิด สรุปเกี่ยวกับการอ่านเรื่องนั้น ๆ ได้

รินฤทัย สัจจพันธุ์ (2530 : 29) ได้ให้ความหมายว่า การอ่านวิเคราะห์ คือ การอ่านด้วยการแยกแยะหนังสือออกเป็นส่วน ๆ ตามประเภทและลักษณะของหนังสือที่อ่าน โดยใช้เหตุผลประกอบ

สมพร มั่นตะสูตร แพ่งพิพัฒน์ (2534 : 56) ได้ให้ความหมายว่า การอ่านวิเคราะห์ หมายถึง การอ่านอย่างถี่ถ้วน โดยการพิจารณาส่วนประกอบของบทอ่านอย่างละเอียด ซึ่งจะต้องอาศัยการวินิจฉัยสารประกอบกันไปด้วย จึงจะสามารถรับสารที่ผู้เขียนส่งมายังผู้อ่านได้ตามประสงค์

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ (2538 : 216) กล่าวว่า การอ่านเพื่อวิจารณ์จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ซึ่งจะเป็นผลทำให้การวิจารณ์ดูชัดเจนขึ้น การวิเคราะห์ หมายถึง การแยกแยะส่วนประกอบต่าง ๆ ออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด

ราชบัณฑิตยสถาน (2539 : 216) การอ่านอย่างวิเคราะห์ต้องอ่านด้วยความพินิจพิจารณา ไตร่ตรอง กลั่นกรอง แยกแยะ หาเหตุผลส่วนดี ส่วนบกพร่องของหนังสือนั้น เพื่อให้เป็นแนวทางนำไปสู่ความคิดสรุปเกี่ยวกับหนังสือเรื่องนั้นได้

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 9) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านวิเคราะห์ว่า คือการอ่านเพื่อจำแนก แยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่องที่อ่าน เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อแสวงหาความเป็นจริง

บุญชม ศรีสะอาด (2549 : 39 - 42) ให้ความหมายไว้ว่า การอ่านวิเคราะห์ เป็นการอ่านอย่างพินิจ รอบคอบ แยกแยะความคิด นำมาลำดับความใหม่ เพื่อสร้างความเข้าใจ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553 : 3 - 6) ให้ความหมายไว้ว่า การอ่านวิเคราะห์ คือ การอ่านที่จำแนกรายละเอียดที่อ่านออกเป็นส่วน ๆ ให้เห็นว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร พิจารณาลึกลงถึงองค์ประกอบว่าประกอบกันอย่างไรบ้าง มีแนวคิดสำคัญอย่างไร เพื่อทราบถึงที่มาและจุดมุ่งหมายของเรื่องนั้น ๆ เพื่อหาข้อสรุป

ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2553 : 18) กล่าวว่าไว้ว่า การอ่านวิเคราะห์ คือการอ่านเพื่อพิจารณาสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยแยกเป็นส่วน ๆ อย่างไตร่ตรอง เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาของเรื่องราวนั้น ๆ อย่างรอบคอบ ครบถ้วนสมบูรณ์ตามองค์ประกอบ

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การอ่านวิเคราะห์ คือ การอ่านงานเขียนต่าง ๆ เมื่ออ่านแล้วสามารถนำมาแยกแยะข้อมูลต่าง ๆ ของงานเขียนแต่ละประเภท ออกเป็นส่วน ๆ โดยอาศัยการใคร่ครวญ ไตร่ตรอง และหาเหตุผลประกอบด้วยความรอบคอบ รวมทั้งสามารถสรุปเป็นแนวคิดสำคัญของผู้เขียน และประเมินค่าเรื่องที่อ่านว่ามีข้อดี ข้อเสีย อย่างไร เพราะอะไร มีคุณค่าเพียงใด มีอคติหรือไม่ โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ในการตัดสินประเมินค่า

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้การเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย วิชาภาษาไทย ประสบผลสำเร็จอยู่ในเกณฑ์ที่พึงพอใจ ผู้วิจัยจึงนำแนวทางของนักวิชาการมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2538 : 128) กล่าวถึงวิธีการอ่านวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

ผู้อ่านควรอ่านเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นประจำให้ต่อเนื่องกัน และติดตามเรื่องนั้น อย่างสม่ำเสมอ ควรอ่านบทความที่มีการวิเคราะห์วิจารณ์ เพราะจะช่วยให้ผู้อ่านได้ความรู้ได้ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ถ้าผู้อ่านมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นตอบทวิเคราะห์ วิจารณ์ของผู้เขียนคนอื่น ๆ จะทำให้ผู้เขียน ทราบว่าที่เขาคิดเช่นนั้น คิดถูกหรือคิดผิดอย่างไร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อ่านคนอื่น ๆ จะทำให้รู้และเข้าใจความคิดของผู้อ่านคนอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ ๆ

กรมวิชาการ (2546 : 215) ได้เสนอแนะไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวิเคราะห์ ควรมุ่งเน้นทักษะการอ่านเพื่อแสดงความคิดเห็น เชิงวิเคราะห์ วิจารณ์ ด้วยการอ่านแล้วเขียน แสดงความคิดเห็น อย่างมีหลักการและเหตุผล ครูควรทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนวทาง เตรียมเรื่องราว เนื้อหา ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งมีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนอ่านเรื่องราวสั้น ๆ แล้ววิเคราะห์เนื้อหา ว่ามีการใช้เนื้อหา รูปแบบใด ใช้คำพิศความหมายหรือไม่ พร้อมให้แนวทางในการแก้ไขให้ถูกต้อง
 2. ให้ผู้เรียนอ่านเรื่องราวสั้น ๆ แล้วฝึกวิเคราะห์ประโยคที่ผู้เขียนใช้ว่ามีความถูกต้องหรือไม่ อย่างไร การลำดับประโยคถูกต้องหรือไม่ ใช้ประโยคเหมาะสมกะทัดรัดหรือไม่ รวมถึงการใช้คำพุ่มเพื่อเกินความจำเป็น โดยครูต้องคำนึงถึงข้อความที่คัดสรรมาต้องมีเนื้อหาเหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
 3. ให้ผู้เรียนอ่านบทความสั้น ๆ แล้วนำไปวิเคราะห์ทัศนคติของผู้แต่งว่าเป็นความคิดเห็นที่น่าเชื่อถือหรือไม่อย่างไร ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงหรือเป็นเพียงความเพ้อฝันจากจินตนาการ
- ข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า เมื่อครูผู้สอนจะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่าน วิเคราะห์วรรณคดีไทยนั้น ควรจัดเตรียมเรื่องราว และเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เพื่อให้ ผู้เรียนได้ฝึกอ่าน ฝึกทำความเข้าใจและ วิเคราะห์ วิจารณ์เรื่องราวนั้น ๆ อย่างง่าย อาจฝึกให้แสดง ความคิดเห็น หรือฝึกเขียน สือสารง่าย แต่แฝงไปด้วยหลักการและเหตุผลให้สอดคล้องกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งต้องเน้นทักษะการอ่านเพื่อแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ได้

แนวทางการวัดและประเมินผลการอ่านวิเคราะห์

การวัดและประเมินผล เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการประเมินความสามารถของผู้เรียน ซึ่งกรมวิชาการ (2546 : 216) ได้เสนอแนวทางการวัดและประเมินผลการอ่านวิเคราะห์ภาษาไทยไว้ ดังนี้

1. พิจารณาความเหมาะสมในการวิเคราะห์คำ วลี หรือประโยค พิจารณาความตั้งใจ สนใจ และผลงานที่มอบหมาย
2. ให้ผู้เรียนได้เลือกบทหรือกรอนที่ตนเองชอบแล้วสรุปความเป็นร้อยแก้ว โดยใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย
3. เลือกอ่านบทหรือกรอนที่กำหนดแล้วให้ผู้เรียนฝึกวิเคราะห์ วิเคราะห์บทที่อ่านในด้าน รูปแบบฉันทลักษณ์ ความคิดและเนื้อหาในบทหรือกรอนนั้น ๆ ถึงกลวิธีในการแต่ง และแนวคิด ที่ผู้เขียนได้แสดงไว้
4. เลือกอ่านร้อยกรองแล้ววิเคราะห์ว่า เนื้อหานั้น ๆ ให้อารมณ์ ความรู้สึกอย่างไร สอดคล้องกับบทหรือกรอนนั้น ๆ หรือไม่ ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งกับบทหรือกรอนนั้นหรือไม่ จากนั้นจึงพิจารณาความสามารถ ผลของการทำงาน ด้วยการวัดความถูกต้องของการใช้คำ สำนวน ภาษา การสรุปความ และความตั้งใจในการร่วมกิจกรรม
5. อ่านข้อความ แล้วสรุปความให้ถูกต้องชัดเจนตามรูปแบบที่กำหนด
6. อ่านเรื่องราวและสรุปความจากเรื่องที่อ่าน พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น
7. อ่านข่าวหรือบทความจากหนังสือพิมพ์ แล้วขีดเส้นใต้ข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง และข้อความที่เป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนด้วยสีหรือสัญลักษณ์ที่แตกต่างกัน
8. ให้ผู้เรียนเลือกข่าวที่ตนเองสนใจ แล้ววิเคราะห์ว่าข่าวนั้นมีการนำเสนอเฉพาะข้อเท็จจริงหรือมีความคิดเห็นของผู้เขียนสอดแทรกอยู่ในเนื้อหานั้น ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบว่าความคิดเห็นของผู้เขียนน่าเชื่อถือหรือไม่ อย่างไร
9. ให้ผู้เรียนฝึกวิเคราะห์ วิเคราะห์การพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ในแง่การใช้สำนวนภาษา การสื่อความหมาย และความสอดคล้องกับเนื้อหาของข่าวนั้น ๆ
10. ให้ผู้เรียนคัดเลือกข้อความโฆษณาจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แล้วนำมาแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ในด้านความน่าเชื่อถือ การใช้สำนวนภาษาเชิญชวนผู้บริโภค
11. อ่านเรื่องที่กำหนดแล้วตีความเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เขียน จากนั้นสรุปความคิดเห็นของผู้เขียน แล้วนำเสนอความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่องานเขียนนั้น ๆ
12. ให้ผู้เรียนเลือกบทความ 1 เรื่อง แล้วนำมาวิเคราะห์วิจารณ์ในรูปแบบการนำเสนอ กลวิธีการแต่งเรื่อง และการใช้ ถ้อยคำ สำนวน และภาษา
จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเลือกใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลนั้น ควรเลือกให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการจะวัด ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญในการวัดและประเมินผลนั้น ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการวัด ดังนั้น ในการเลือกเครื่องมือ ผู้ใช้ควรคำนึงถึงคุณภาพของเครื่องมือเป็นหลัก

แนวคิดเกี่ยวกับชุดกิจกรรม

ความหมายของชุดกิจกรรม

ในปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสารนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในวงการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ที่สร้างขึ้นใหม่เดิมใช้ชื่อที่แตกต่างกันออกไป เช่น ชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดการเรียน เป็นต้น ซึ่งมีบทบาทกับการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายการสอนที่ตั้งไว้ในเนื้อหาวิชาซึ่งนักวิชาการการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วิจิตต์ มากมีทรัพย์ (2550 : 45) กล่าวว่า ความหมายชุดการเรียนรู้เป็นเทคโนโลยี การศึกษาอย่างหนึ่ง ในลักษณะเป็นสื่อประสมที่ครูสามารถนำมาจัดทำเป็นเครื่องมือในการเรียน การสอนเพื่อให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้หรือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จนเกิดองค์ความรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ภายในชุดการเรียนประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้สำเร็จรูปที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระวัตถุประสงค์และคู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้อย่างเป็นขั้นตอน ในการสร้างชุดการเรียนรู้นั้นยึดระบบเป็นหลักทำให้นักเรียนเรียนรู้ อย่างเป็นขั้นตอนจนประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเองได้ในที่สุด

พนารัตน์ ศรีปัญญากร (2553 : 46) กล่าวว่า ความหมายชุดการเรียนรู้ หมายถึง สื่อ การเรียนสำเร็จรูปที่รวบรวมอย่างสมบูรณ์ตามแบบแผนที่ตั้งไว้ ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อยตามความสามารถความสนใจ เพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยผู้เรียน ทำกิจกรรมในบทเรียนด้วยตนเอง ครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือในชุดการเรียนรู้ประกอบ คำชี้แจง ชื่อเรื่องจุดมุ่งหมายเนื้อหากิจกรรมการวัดผลประเมินผลด้วยแผนการสอน คู่มือครู แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนในกิจกรรม (คำสั่ง เนื้อหา และแบบฝึกหัด)

อาภา พูลขวัญ (2554 : 49) กล่าวว่าความหมายของชุดการเรียนรู้ หมายถึง ชุดการเรียน การสอนที่ประกอบด้วยสื่อผสมหลาย ๆ อย่างที่ได้จากระบบการผลิต ซึ่งมีความสัมพันธ์และคุณค่า ส่งเสริมซึ่งกันและกัน มีความสอดคล้องกับรายวิชา เนื้อหา หัวเรื่องและวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อประสมที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นโดยมี การวางแผนการผลิตอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นให้นักเรียน สามารถศึกษา และปฏิบัติกิจกรรมฝึกทักษะได้ด้วยตนเอง โดยให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาตาม จุดประสงค์การเรียนรู้สร้างเป็นนวัตกรรม ซึ่งนิยมจัดไว้เป็นกล่องหรือซองที่ครูสามารถนำไปใช้ได้ ทันทีอย่างเป็นระบบเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียน

มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมาย และเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น พร้อมทั้งตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยครูเป็นผู้แนะนำและให้คำปรึกษา

ประเภทของชุดกิจกรรม

มีนักวิชาการศึกษาหลายท่าน ได้ศึกษาและให้แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของชุดกิจกรรม มีจุดมุ่งหมายในการใช้แตกต่างกัน ตามแต่ละประเภทของชุดกิจกรรมดังนี้

บุญเกื้อ ควรรหาเวช (2550 : 94 - 95) แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมประเภทคำบรรยาย เป็นชุดกิจกรรมสำหรับผู้สอนจะใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่หรือเป็นการสอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้เข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชุดกิจกรรมแบบนี้จะช่วยผู้สอนพูดน้อยลงและใช้สื่อการสอน ในการเสนอเนื้อหามากขึ้น สื่อที่ใช้ได้แก่รูปภาพ ฟิล์มสตริป ภาพยนตร์ เทป บันทึกเสียง หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้เป็นต้นข้อสำคัญก็คือสื่อที่จะนำมาใช้ต้องให้ผู้เรียน ได้เห็นชัดเจนทุกคน ชุดกิจกรรมชนิดนี้บางคนอาจเรียกว่าชุดกิจกรรมสำหรับครู

2. ชุดกิจกรรมแบบกลุ่มกิจกรรมเป็นชุดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียน เรียนร่วมกัน เป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 5 - 7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในชุดกิจกรรมแต่ละชุดมุ่งที่จะฝึกทักษะ ในเนื้อหาวิชาที่เรียนและให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกัน ชุดกิจกรรมนี้มักจะใช้ในการสอนกิจกรรมกลุ่ม เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

3. ชุดกิจกรรมแบบเอกัตภาพ หรือชุดกิจกรรมรายบุคคล เป็นชุดกิจกรรม สำหรับเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ความสามารถความสนใจ ของตนเอง อาจจะเรียนในโรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ มุ่งให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติม ผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้ ชุดกิจกรรมชนิดนี้อาจจะจัดในลักษณะการสอนย่อย หรือโมดูลก็ได้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550 : 52 - 53) แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมไว้ 3 ประเภท คือ

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบคำบรรยายของครู เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับครูใช้สอนนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ หรือเป็นการสอนที่ต้องการปูพื้นฐาน ให้นักเรียน ส่วนใหญ่รู้ และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้ครูลดการพูดให้น้อยลงและใช้สื่อการสอนที่มีพร้อมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับให้นักเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 5 - 7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุด มุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียน และให้นักเรียนมีโอกาสร่วมกัน

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบรายบุคคล หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเอกัตภาพ เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเรียนด้วยตนเอง เป็นรายบุคคล คือ นักเรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ตามความสามารถตามความสนใจของตนเอง อาจจะเรียนที่โรงเรียนหรือเรียนที่บ้านก็ได้ ส่วนมากมักจะมุ่งให้นักเรียน ได้ทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติม นักเรียนสามารถประเมินผลด้วยตัวเอง

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรม มี 3 ประเภท คือชุดกิจกรรมประเภทคำบรรยายหรือชุดกิจกรรมที่ใช้สำหรับครู ชุดกิจกรรมที่ใช้กับนักเรียนและชุดกิจกรรมที่ครู และนักเรียนใช้ร่วมกัน ซึ่งชุดกิจกรรมในแต่ละประเภทนั้น จะเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูและนักเรียนแตกต่างกันออกไป

องค์ประกอบของชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา มีองค์ประกอบพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน นักวิชาการการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรม ดังนี้

ทฤษฎี แสงเดช (2545 : 15 - 16) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของชุดกิจกรรมมีดังนี้

1. คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม เป็นเอกสารสำคัญประกอบการใช้ชุดกิจกรรมว่าใช้เพื่ออะไร และมีวิธีการใช้อย่างไร เช่น ใช้เป็นแบบฝึกทำยบทเรียนใช้สอนซ่อมเสริม ควรประกอบด้วย

1.1 ส่วนประกอบของชุดกิจกรรมจะระบุไว้ในชุดกิจกรรมทั้งหมดมีกี่ชุด อะไรบ้าง มีส่วนประกอบอื่น ๆ หรือไม่ เช่น แบบทดสอบหรือแบบบันทึกผลการประเมิน

1.2 สิ่งที่ครูหรือนักเรียนต้องเตรียม จะเป็นการบอกให้ครูหรือนักเรียนเตรียมตัวให้พร้อมล่วงหน้าจุดประสงค์ในการใช้ชุดกิจกรรม

1.3 ขั้นตอนในการใช้บอกเป็นข้อ ๆ ตามลำดับการใช้และอาจเขียนในรูปแบบการสอนหรือแผนการสอน

1.4 เฉลยแบบฝึกในแต่ละชุดกิจกรรม

2. ชุดกิจกรรมเป็นสื่อที่สร้างขึ้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ถาวร มีส่วนประกอบดังนี้

2.1 ชื่อชุดแบบฝึกในแต่ละชุดกิจกรรม

2.2 จุดประสงค์

2.3 คำสั่ง

2.4 ตัวอย่าง

2.5 ชุดกิจกรรม

2.6 ภาพประกอบ

2.7 ข้อทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

2.8 แบบประเมินบันทึกผลการใช้

บุญเกื้อ ควรวาเวช (2550 : 96 - 97) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมดังนี้

1. กล่อง
2. สื่อการสอนและบัตรบอกชนิดของสื่อการสอนเรียงตามการใช้
3. เวลา จำนวนชั่วโมง
4. วัตถุประสงค์ทั่วไป
5. วัตถุประสงค์เฉพาะ
6. เนื้อหาวิชาและประสบการณ์
7. กิจกรรมและสื่อการสอนประกอบวิธีสอน
8. การประเมินผล วัดผล การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550 : 52) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม เป็นคู่มือหรือแผนการสอนสำหรับผู้สอนใช้ศึกษาและปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดชี้แจงไว้อย่างชัดเจน เช่น การนำเข้าสู่วิชาเรียน การจัดชั้นเรียน บทบาทผู้เรียนเป็นต้น ลักษณะของคู่มืออาจจัดทำเป็นเล่มหรือแผ่นพับก็ได้ คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 คำชี้แจงสำหรับการใช้ชุดกิจกรรม เพื่อความสะดวกสำหรับผู้ที่จะนำชุดการจัดกิจกรรมไปใช้ต้องทำอะไรบ้าง

1.2 สิ่งที่ครูจะต้องเตรียมก่อนสอน ส่วนมากจะบอกถึงสิ่งที่มีขนาดใหญ่เกินกว่าที่จะบรรจุไว้ในชุดกิจกรรมได้ หรือมีสิ่งที่มีการเนาเปื้อย สิ่งที่เปราะแตกง่าย หรือสิ่งที่ต้องใช้ร่วมกับคนอื่น ซึ่งเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาแพงที่ทางโรงเรียนจัดเก็บไว้ที่ศูนย์วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนเป็นต้น

1.3 บทบาทของผู้เรียนจะเสนอแนะว่าผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนอย่างไร

1.4 การจัดชั้นเรียน ควรจะจัดรูปแบบใดเพื่อความเหมาะสมของการเรียนรู้ และการร่วมกิจกรรมของชุดกิจกรรมนั้น ๆ (สำหรับชุดกิจกรรมแบบกลุ่มต้องเขียนแผนผัง)

1.5 แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยหัวเรื่อง กำหนดเวลาเรียน จำนวนผู้เรียน เนื้อหาสาระ เอกสารประกอบการเรียน ความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียน ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม สื่อการเรียน กิจกรรมการเรียน การประเมินผล

2. บัตรคำสั่งหรือบัตรงาน เป็นเอกสารที่บอกให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ บรรจุอยู่ในชุดกิจกรรม บัตรคำสั่ง หรือบัตรงาน จะมีครบตามจำนวนกลุ่มหรือจำนวนผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย คำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษาคำสั่งให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมและรวมไปถึงการสรุปบทเรียน การจัดทำบัตรคำสั่งหรือบัตรงาน ส่วนใหญ่นิยมใช้กระดาษแข็งขนาด 6x6 นิ้ว

2.1 เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆ จัดไว้ในรูปของสื่อการสอนที่หลากหลาย ดังนี้

2.2 ประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร บทความ ใบความรู้ของเนื้อหาเฉพาะเรื่อง บทเรียนโปรแกรม เป็นต้น

2.3 ประเภทโสตทัศนอุปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภาพ แผนภูมิ สมุดภาพ เทป บันทึกเสียง เทปโทรทัศน์ สไลด์ วีดิทัศน์ ซีดีรอม โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

3. แบบประเมินผล เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดและประเมินความรู้ด้วยตนเอง ทั้งก่อนและหลังเรียน อาจจะเป็นแบบทดสอบชนิดจับคู่ เลือกลดหรือกาเครื่องหมายถูกหรือเครื่องหมายผิดก็ได้ แบบทดสอบที่ใช้มี 3 ลักษณะคือ

3.1 แบบทดสอบก่อนเรียน ทำหน้าที่ประเมินความพร้อมก่อนเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนจากชุดกิจกรรม ทำให้ทราบพื้นฐานความสามารถของผู้เรียนก่อนเรียนเพื่อครูจะตัดสินใจได้ว่า จะเริ่มเรียนอย่างไร

3.2 แบบทดสอบตนเอง ทำหน้าที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้ทดสอบเพื่อวัดความก้าวหน้าของตนว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่

3.3 แบบทดสอบหลังเรียน เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ทั้งครูและผู้เรียนทราบว่า การเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และยังเป็นแรงเสริมให้ผู้เรียน พยายามนำตนเองไปสู่เป้าหมาย

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554 : 186 - 189) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. หัวเรื่อง คือการแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วย แต่ละหน่วยแบ่งออกเป็นส่วนย่อยเพื่อให้นักเรียนรู้สึกซึ่ง เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดความคิดรวบยอด

2. คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ใช้ชุดกิจกรรมจะต้องศึกษาก่อนที่ใช้ชุดกิจกรรม จะทำให้การใช้ชุดกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย

2.1 คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรม

2.2 สิ่งที่ครูจะต้องเตรียมก่อนสอน

2.3 บทบาทของนักเรียน จะเสนอนักเรียนจะร่วมดำเนินกิจกรรมอย่างไรการจัดชั้นเรียน ควรจัดลักษณะใดเพื่อความเหมาะสมของการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ

- 2.4 แผนการสอนประกอบด้วย
- 2.5 หัวเรื่อง กำหนดเวลาเรียน จำนวนนักเรียน
- 2.6 เนื้อหาสาระ ควรเขียนสั้น ๆ และกว้าง ๆ
- 2.7 ความคิดรวบยอด
- 2.8 จุดประสงค์การเรียนรู้
- 2.9 สื่อการเรียน กิจกรรมการเรียน การประเมินผล
3. วัสดุประกอบการเรียน ได้แก่ พวกสิ่งของ หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่จะให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า
 4. บัตรงาน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชุดกิจกรรมแบบกลุ่ม ประกอบด้วย
 - 4.1 ชื่อบัตร กลุ่ม หัวเรื่อง
 - 4.2 คำสั่งว่าจะให้นักเรียนปฏิบัติอะไรบ้าง
 - 4.3 กิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติ ตามลำดับขั้นตอนการเรียน
 5. กิจกรรมสำรอง จำเป็นสำหรับการสอนแบบกลุ่ม จัดเตรียมไว้สำหรับนักเรียนบางคน หรือที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนคนอื่น ได้มีกิจกรรมทำเพื่อจะได้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง
 6. ขนาด และรูปแบบของชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมที่ดี ไม่ควร ใหญ่ และเล็กเกินไป เพื่อความสะดวก และความสวยงามในการเก็บรักษา ควรมีขนาดไม่เกิน 11 นิ้วถึง 15 นิ้ว ความหนาแล้วแต่ลักษณะของวิชา ด้านหน้าและหลัง ควรเขียนข้อความให้เรียบร้อยเพื่อความสะดวกในการนำไปใช้

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา แต่ละประเภทอาจแตกต่างกันออกไปแต่อย่างไรก็ตามชุดกิจกรรมมีองค์ประกอบพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน องค์ประกอบของชุดกิจกรรมนั้น ประกอบด้วย กล้อง คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม แผนการสอน บัตรคำสั่งหรือบัตรงาน เนื้อหาสาระ สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม

นักวิชาการการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงทฤษฎีของชุดกิจกรรม ดังนี้
 เคมป์ และเดย์ตัน (Kemp and Dayton, 1985 : 36) กล่าวว่า วัสดุ กิจกรรม เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่สร้างขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในการสร้างชุดกิจกรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้หลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรม ที่มีประสิทธิภาพซึ่งมี 3 กลุ่มใหญ่ ๆ

1. กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) เป็นกลุ่มที่ตีความพฤติกรรมมนุษย์ว่าเป็น การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง บางที่เรียกว่าการเรียนรู้แบบ S-R สิ่งเร้า คือ ข่าวสาร หรือเนื้อหาที่ส่งไปให้นักเรียน โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนส่วนใหญ่โปรแกรมการเรียน การสอนอิงหลักการทฤษฎีนี้ โดยจะแยกลำดับขั้นการเรียนรู้ออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ และเมื่อ นักเรียนเกิด การตอบสนองก็จะสามารถทราบผลได้ทันทีว่าเกิดการเรียนรู้หรือไม่ ถ้าตอบสนอง ถูกต้องก็จะมีเสริมแรง โปรแกรมการเรียนการสอนเป็นรายบุคคลอ้างอิงทฤษฎีนี้เป็นจำนวนมาก

2. กลุ่มเกสตัลท์หรือทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ (Gestalt Field or Cognitive Theories) เป็นกลุ่มที่เน้นกระบวนการรับรู้หรือความสามารถในการทำความเข้าใจ เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ได้ดีขึ้น หรือเพิ่มขึ้น ก็จะนำไปสู่ความสามารถในการเรียนรู้ และความสามารถในการจัดกระทำอันเป็น คุณสมบัติพื้นฐานของพฤติกรรมมนุษย์ ทฤษฎีนี้ถือว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพ ของสติปัญญาและความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์

3. กลุ่มจิตวิทยาทางสังคมหรือทฤษฎีเรียนรู้ (Social Psychology or Social Learning Theory) ทางสังคมเป็นกลุ่มที่ได้รับความสนใจมากขึ้นทฤษฎีนี้เน้นปัจจัยทางบุคลิกภาพและปฏิสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์ การเรียนรู้ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางสังคมโดยเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยตรงหรือผ่านการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ

เคมปี และเดสัน (Kemp and Dayton. 1985 : 14 - 15) กล่าวว่าทฤษฎีทั้งสามกลุ่ม มีความคล้ายคลึงกันหรือจุดเน้นเกี่ยวกับการออกแบบและการใช้สื่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. แรงจูงใจ (Motivation) หากนักเรียนมีความต้องการ ความสนใจ หรือความปรารถนา ที่จะเรียนรู้ ก็จะทำการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างให้นักเรียนเกิด ความสนใจโดยการเสนอสื่อการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ คือ จัดประสบการณ์ หรือจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ที่มีความหมายหรือน่าสนใจสำหรับนักเรียน

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) นักเรียนแต่ละคน มีวิธีการเรียนรู้ แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดสื่อการสอนจะต้องคำนึงถึงประเด็นนี้ด้วย

3. วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ (Learning Objective) ในการจัดการเรียนการสอน หากนักเรียนได้ทราบวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ก็จะทำให้นักเรียนมีโอกาสที่จะบรรลุจุดประสงค์ ได้มากกว่า ที่ไม่ทราบนอกจากนี้วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ยังช่วยในการวางแผนสร้าง สื่อการเรียน การสอน คือ ให้ทราบว่าควรบรรจุเนื้อหาอะไรในสื่อ

4. การจัดเนื้อหา (Organization of Content) การเรียนรู้จะง่ายขึ้น หากมีการจัดลำดับ เนื้อหาสาระในการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นและสมเหตุสมผล

5. การจัดเตรียมการเรียนการสอน (Prelearning Preparation) บางครั้งการเรียนรู้เนื้อหาสาระหนึ่ง ๆ จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีมาก่อน ดังนั้น ในการสร้างชุดการเรียนการสอนจะคำนึงถึงธรรมชาติ และระดับการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม เพื่อที่จะจัดเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มนักเรียน

6. อารมณ์ (Emotion) การเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกของบุคคลพอ ๆ กับความสามารถทางสติปัญญา ดังนั้นในการสร้างชุดการเรียนรู้ควรตอบสนองอารมณ์ซึ่งก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นสำคัญ

7. การมีส่วนร่วม (Participation) การเรียนรู้จะบังเกิดผลอย่างรวดเร็วและคงทนหากให้นักเรียนมีส่วนร่วมในฝึกทักษะทางสติปัญญา และทางกายภาพและควรจัดเป็นเวลานานกว่าการเรียนรู้โดยการฟังหรือการพูด

8. การสะท้อนกลับ (Feed Back) การเรียนรู้จะเพิ่มขึ้นหากนักเรียนได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจ

9. การสร้างแรงเสริม (Reinforcement) เมื่อนักเรียนบรรลุในการเรียนรู้เนื้อหาสาระใดแล้วก็จะถูกกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเรียนรู้นี้ก็เป็รางวัลที่สร้างความเชื่อมั่นและส่งผลให้เกิดพฤติกรรมในทางบวกแก่นักเรียน

10. การฝึกฝนและการทำซ้ำ (Practice and Repetition) บุคคลจะเกิดการเรียนรู้การเพิ่มความสามารถของแต่ละบุคคลในการประยุกต์ หรือการถ่ายโยงการเรียนรู้ คือสามารถนำไปปรับใช้กับสภาพปัญหาหรือสภาพการณ์ใหม่

11. การนำไปประยุกต์ใช้ (Application) ผลลัพธ์ที่พึงปรารถนาของการเรียนรู้ คือการเพิ่มความสามารถของแต่ละบุคคลในการประยุกต์หรือการถ่ายโยงการเรียนรู้ คือ สามารถนำไปปรับใช้กับปัญหาหรือสภาพการณ์ใหม่

สมมาตร จุ้ยทอง (2540 : 27 - 29) ได้กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมนั้นอาศัยหลักการและทฤษฎีที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลตามหลักจิตวิทยาผู้เรียนมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และอื่น ๆ นักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล วิธีการเหมาะสมที่สุด คือ การจัดการสอนรายบุคคลหรือการศึกษาตามเอกัตภาพ การศึกษาโดยเสรี การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองซึ่งล้วนแต่เป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนตามสติปัญญาความสามารถและความสนใจ โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม

2. การให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทราบผลการเรียนของตนเองทันทีการเสริมแรงที่เหมาะสมและการเรียนทีละขั้นไปตามลำดับ

3. ทฤษฎีสื่อประสม (Multi - media System) จากการศึกษาและงานวิจัยพบว่า สื่อแต่ละอย่างมีคุณประโยชน์แตกต่างกัน และไม่สามารถสนองจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนได้สมบูรณ์ทุกด้าน แต่การนำสื่อหลาย ๆ อย่างมาบูรณาการเพื่อสนองจุดมุ่งหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน เรียกว่าสื่อประสมและสื่อประสม หมายถึง การนำเอาสื่อการสอนหลาย ๆ อย่างมาสัมพันธ์กัน ซึ่งมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่อการสอน อย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อสร้างความสนใจ ในขณะที่อีกอย่างหนึ่งใช้อธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหาและอีกชนิดหนึ่งเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และป้องกันการเข้าใจความหมายผิดและการใช้สื่อประสมจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกันได้ สามารถพบวิธีการ ที่จะเตรียมในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น

4. แนวคิดในการนำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาจัดสภาพสิ่งแวดล้อมมีการจัดสภาพการณ์ในลักษณะโปรแกรมซึ่งหมายถึงระบบการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียน ดังนี้

- 4.1 นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง
- 4.2 นักเรียนได้ทราบว่าความคิดริเริ่มของตนเองถูกผิดอย่างไร
- 4.3 มีการเสริมแรงทางบวกที่ทำให้ผู้เรียนภาคภูมิใจที่ได้ทำถูกหรือคิดถูกอันจะทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกในอนาคต
- 4.4 นักเรียนได้เรียนรู้ไปทีละขั้นตอนตามความสามารถ ความสนใจของตนเอง โดยไม่มีใครบังคับ

5. การเรียนเพื่อรอบรู้ (Mastery Learning) หรือการเรียนรู้เพื่อรู้แจ้ง ซึ่งผู้สอนจะต้องกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนให้ชัดเจนว่า คาดหวังให้นักเรียนรู้อะไรในการสอนจะต้องแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ แต่ละตอนประกอบด้วยสื่อที่จัดไว้อย่างดี เพื่อสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนดให้นักเรียนต้องรู้แจ้งในแต่ละขั้นเพราะเนื้อหาจะเรียงลำดับขั้นการเรียนรู้ไว้แล้ว (Hierarchy of Learning) การเรียนรู้ในขั้นแรกเป็นขั้นพื้นฐานของการเรียนรู้ในขั้นต่อไป ตอนใดที่ทำแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดไม่ผ่านเกณฑ์ก็ต้องมีการสอนซ่อมเสริมจนกว่าจะผ่านเกณฑ์นั้น จึงจะเรียนในตอนต่อไปได้

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมนั้นจะต้องวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์เนื้อหาและกิจกรรม รวมทั้งเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และต้องจัดให้สอดคล้องกับทฤษฎี การเรียนรู้และทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล และความพยายามที่จะเปลี่ยนแนวการเรียนการสอนจากยึดครูเป็นหลักมาจัดประสบการณ์ให้เรียนเอง

เปลี่ยนจากการใช้สื่อเพื่อช่วยครูสอน มาเป็นสื่อเพื่อช่วยนักเรียนและเรียนโดยยึดทฤษฎี และการนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการจัดกิจกรรมมีความสำคัญต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน คือ เป็นแรงจูงใจ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การจัดเนื้อหา การเตรียมการเรียนการสอน อารมณ์ การมีส่วนร่วม การสะท้อนกลับ การสร้างแรงเสริม การฝึกฝน การทำซ้ำและการนำไปประยุกต์ใช้

ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม

การสร้างชุดกิจกรรม ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ หลายขั้นตอนซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2550 : 97) ได้กำหนดขั้นตอนการสร้างชุดการจัดกิจกรรมไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาของประสบการณ์ อาจกำหนดเนื้อหาหมวดวิชา หรือผสมกันไป
2. กำหนดหน่วยการสอน แบ่งหน่วยเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยการสอนโดยประมาณ เนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา
3. กำหนดหัวเรื่องว่าแต่ละหน่วยควรจะให้ประสบการณ์อะไรแก่ผู้เรียนบ้าง โดยแบ่งเป็นหัวเรื่องย่อย ๆ ให้เห็นอย่างชัดเจน
4. กำหนดความคิดรวบยอด (Concept) ให้สอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง
5. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง
6. กำหนดแบบประเมินผลให้ตรงกับจุดประสงค์
7. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุจุดประสงค์
8. เลือกและผลิตสื่อการสอนให้สอดคล้องกับกิจกรรมและวัตถุประสงค์แล้ว จัดไว้เป็นชุด ๆ อาจจะใส่เป็นซองหรือกล่องตามความเหมาะสม
9. ทำบัตรคำสั่งและคู่มือให้ผู้เรียนหรือผู้สอนได้ดำเนินการเรียนไปตามแผนที่ผู้สร้างชุดกิจกรรมต้องการ
10. หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมโดยการทดลองแล้วหาข้อมูลมาปรับปรุงชุดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550 : 53) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมไว้ ดังนี้

1. กำหนดเรื่องเพื่อทำชุดกิจกรรมอาจกำหนดตามเรื่องในหลักสูตรหรือกำหนดเรื่องใหม่ขึ้นมาก็ได้ การจัดแบ่งเรื่องย่อยจะขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหาและลักษณะการใช้ ชุดการจัดกิจกรรมนั้น ๆ การแบ่งเนื้อเรื่องเพื่อทำชุดกิจกรรมในแต่ละระดับย่อมไม่เหมือนกัน

2. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชาหรือบูรณาการแบบสหวิทยาการได้ตามความเหมาะสม
3. จัดเป็นหน่วยการสอน จะแบ่งกี่หน่วย หนึ่งหน่วยหนึ่ง ๆ จะใช้เวลานานเท่าใดนั้นควรพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นผู้เรียน
4. กำหนดหัวข้อเรื่องจัดแบ่งหน่วยการสอนเป็นหัวข้อย่อยเพื่อสะดวกต่อการเรียนรู้ แต่ละหน่วยควรประกอบด้วยหัวข้อย่อย หรือประสบการณ์ในการเรียนรู้ประมาณ 4 - 6 หัวข้อ
5. กำหนดความคิดรวบยอดหรือหลักการต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดหรือสามารถสรุปหลักการ แนวคิดอะไร ถ้าผู้สอนยังไม่ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง การกำหนดกรอบความคิดหรือหลักการ ก็จะไม่ชัดเจน ซึ่งรวมไปถึงการจัดกิจกรรม เนื้อหาสาระสื่อและส่วนอื่น ๆ ก็จะไม่ชัดเจนตามไปด้วย
6. กำหนดจุดประสงค์การสอน หมายถึงจุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม รวมทั้งการกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ไว้ให้ชัดเจน
7. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะเป็แนวทางในการเลือกและผลิตสื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่าน การทำกิจกรรมตามบัตรคำสั่ง การตอบคำถาม การเขียนภาพ การทดลอง การเล่นเกม การแสดงความคิดเห็น การทดสอบเป็นต้น
8. กำหนดแบบประเมินผล ต้องออกแบบประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้การสอนแบบอิงเกณฑ์ (การวัดผลที่ยึดเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ โดยไม่นำไปเปรียบเทียบกับคนอื่น) เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมมาเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียน ได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด
9. เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ผู้สอนใช้ถือเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนในแต่ละหัวข้อเรียบร้อยแล้วควรจัดสื่อการสอนเหล่านี้แยกออกเป็นหมวดหมู่ในกล่องแฟ้มที่เตรียมไว้ ก่อนนำไปหาประสิทธิภาพเพื่อหาความเที่ยงตรงก่อนนำไปใช้
10. สร้างข้อทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนพร้อมทั้งเฉลย การสร้างข้อสอบเพื่อทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนควรสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหาและกิจกรรมที่กำหนดให้เกิดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นสำคัญ ข้อสอบไม่ควรมากเกินไป แต่ควรเน้นกรอบความรู้สำคัญในประเด็นหลักมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อย หรือคำถามเพื่อความจำเพียงอย่างเดียวและเมื่อสร้างเสร็จแล้วควรทำเฉลยไว้ให้พร้อม ก่อนส่งไปหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม
11. หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เมื่อสร้างชุดกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้วต้องนำชุดกิจกรรมนั้น ๆ ไปทดสอบโดยวิธีการต่าง ๆ ก่อนนำไปใช้จริง เช่น ทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมและความตรงของเนื้อหา

12. การใช้ชุดกิจกรรม ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม มีขั้นตอนโดยสรุป ดังนี้

12.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้ผู้เรียนได้ทดสอบก่อนเรียนเพื่อพิจารณาพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนอาจใช้เวลาประมาณ 10 - 15 นาที และควรเฉลยผลการทดสอบให้ผู้เรียนแต่ละคนทราบพื้นฐานความรู้ของตน

12.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้

12.3 ขั้นประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนจะต้องชี้แจงหรืออธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างละเอียดทุกขั้นตอนก่อนลงมือทำกิจกรรม

12.4 ขั้นสรุปบทเรียน ผู้สอนนำสรุปบทเรียน ซึ่งอาจทำได้โดยการถามหรือให้ผู้เรียนสรุปความเข้าใจหรือสาระที่ได้จากการเรียนรู้เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนมีความคิดรวบยอดตามหลักการที่กำหนด

13. การประเมินผลการเรียน โดยการทำข้อสอบหลังเรียน เพื่อประเมินว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนในกรณีที่ยังไม่ผ่านจุดประสงค์ที่กำหนดข้อใดข้อหนึ่ง

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมนั้น ต้องดำเนินการศึกษาเนื้อหา กำหนดแนวทางในการสอน กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ชัดเจน กำหนดการวัดและประเมินผลเลือกผลิตสื่อ และใช้สื่อที่เหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรม มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ก่อนนำชุดกิจกรรมไปทดลองใช้เพื่อหาข้อผิดพลาด และนำไปปรับปรุงให้ได้ประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้จริง

ประโยชน์ของชุดกิจกรรม

ในการสร้างหรือผลิตสื่อส่วนใหญ่จะใช้กันในวงการทางการศึกษาที่จะผลิตสื่อหรือนวัตกรรมต่าง ๆ ช่วยเสริมการเรียนการสอน ซึ่งก่อนที่จะนำไปใช้จะมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบก่อน การหาประสิทธิภาพของสื่อ เพื่อให้เข้าใจและมองเห็นความสำคัญของสื่อหรือนวัตกรรมที่ผลิตออกมาว่ามีขั้นตอนอย่างไร ก่อนอื่นเราควรทราบหลักการโดยทั่วไปในการสร้างสื่อหรือนวัตกรรมควรประกอบด้วย ขั้นตอนดังต่อไปนี้ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้ ดังนี้

บังอร อัจฉริยะ (2550 : 58) กล่าวว่า ประโยชน์ของชุดการเรียนรู้เป็นการรวมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ช่วยเสริมประสบการณ์ซึ่งกันและกันตามลำดับขั้น ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามต้องการตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนที่คิดอย่างมีเหตุผลสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล

บุญเกื้อ คอรวาณิช (2550 : 57) กล่าวว่า ประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนแบบรายบุคคล
2. ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู
3. ช่วยในการศึกษานอกระบบโรงเรียน
4. ช่วยลดภาระและช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจให้แก่ครู
5. เป็นประโยชน์ในการสอนแบบศูนย์การเรียน
6. ช่วยให้ครูวัดผลเรียนได้ตรงตามความมุ่งหมาย
7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น
8. ช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้รับความรู้แนวเดียวกัน

ประเสริฐ สำเภารอด (2552 : 16) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียน ทำให้ได้รู้จักการแสวงหาความรู้ ความรู้ด้วยตนเอง ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลเพราะชุดกิจกรรมสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ สร้างความพร้อม และความมั่นใจให้แก่ครูผู้สอนทำให้ครูสอนได้เต็มประสิทธิภาพ

พนารัตน์ ศรีปัญญากร (2553 : 59) กล่าวว่าประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ช่วยลดภาระการสอนของครู
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความสามารถของตนเองในการแสวงหาความรู้
3. ชุดการเรียนรู้สร้างความสนใจไม่เกิดการเบื่อหน่ายการเรียน
4. ส่งเสริมความสำเร็จในการเรียนรู้
5. สามารถเรียนได้ตามความพร้อมของผู้เรียน
6. สามารถแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล
7. ช่วยถ่ายทอดเนื้อหาประสบการณ์ที่ซับซ้อน
8. สร้างความพร้อมให้ผู้สอน และประหยัดเวลาในการเตรียมการสอน

เลิศศิริ เต็มเปี่ยม (2554 : 49) กล่าวว่า ประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ไว้ว่าชุดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการเรียนด้วยตนเอง โดยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ลดความสามารถที่แตกต่างกัน ระหว่างบุคคล ได้รับความสนใจของผู้เรียน ช่วยลดบทบาทของครูในการสอน สรุปได้ว่าประโยชน์ของชุดการเรียนรู้นอกจากจะใช้สอนได้ตรงตามเนื้อหาวิชา และจุดประสงค์ของหลักสูตรแล้วยังจะสามารถช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และยังช่วยแก้ปัญหาในการเรียนการสอนอันเนื่องมาจากครูและความสามารถของนักเรียนแต่ละคน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้เป็น มาตรฐานเดียวกัน

สำหรับชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นการนำ หลักการของ การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือชุดกิจกรรมมาใช้ในการส่งเสริมการอ่านโดยนำการเรียนแบบร่วมมือ กระบวนการเรียนร่วมกัน เป็นแนวทางในการส่งเสริมการอ่านเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชุดกิจกรรมมีประโยชน์ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ฝึกการคิด การตัดสินใจตามความสามารถของตนเองได้ง่ายขึ้น เนื่องจากมีสื่อที่หลากหลาย ได้รับความสนใจ และลดภาระในการผลิตสื่อการสอนที่ซ้ำซ้อน รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูคิดด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย สามารถเรียนรู้ และเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ซึ่งเป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R

เทคนิคการสอนแบบ SQ4R เป็นการสอนที่เน้นกลวิธีในการอ่านหลากหลายวิธี มาประกอบกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการอ่าน ผู้อ่านควรสร้างความเข้าใจในบทอ่าน โดยมีกลวิธี สร้างความเข้าใจในการอ่าน 4 วิธี ดังต่อไปนี้

กันนิง (Guning, 1996 : 196 - 197) กล่าวถึงแนวคิดการสอนที่เน้นกลวิธี ในการอ่าน หลากหลายวิธีมาประกอบกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการอ่าน ดังนี้

1. กลวิธีเตรียมตัว (Preparational Strategies) ผู้อ่านต้องใช้การอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระหว่างความคิดที่มีอยู่ในบทอ่านใจความสำคัญและรายละเอียดสนับสนุน รวมไปถึงการสรุปความ และการใช้แผนผังความคิด

2. การเพิ่มเติมรายละเอียด (Elaborating) ผู้อ่านต้องเชื่อมโยงหรือสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างข้อมูลที่ได้จากการอ่านกับองค์ความรู้เดิม และข้อมูลความรู้ใหม่ การเพิ่มเติมรายละเอียด ด้วยการอนุมาน อุปมาอุปไมย การประเมินบทอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

3. การท่องจำ (Rehearsing) เป็นกลวิธีของขั้นตอนในการจำด้วยการใช้กระบวนการเขียน อย่างคร่าว ๆ การจดบันทึกแบบย่อ การขีดเส้นใต้ใจความสำคัญ การทบทวนซ้ำ ๆ การเพิ่มเติม รายละเอียดและการท่องจำ ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ร่วมกับการอ่าน

4. การตรวจสอบ (Monitoring) เป็นขั้นตอนในการทำความเข้าใจในการอ่านของตนเอง โดยการเลือกกลวิธีในการอ่านอย่างเหมาะสม ได้แก่ การศึกษาจุดมุ่งหมายในการอ่าน ความสามารถในการอ่าน การตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน และการอภิปรายผลเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจ ในการอ่าน

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R นั้นต้องมีการเตรียมความพร้อมในการอ่านให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ เชื่อมโยงองค์ความรู้เดิมเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ เพราะการอ่านเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างขึ้น

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R

เทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R เป็นขั้นตอนการสอนอ่านที่ผู้วิจัยสนใจที่จะนำมาพัฒนาการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจแนวคิดของเรื่องที่ได้อ่านอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์ แยกแยะ เรื่องที่อ่านได้อย่างมีระบบ การศึกษาความหมายของเทคนิคการสอนแบบ SQ4R นั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และนำเสนอ ดังนี้

โรบินสัน (Robinson. 1961 : 29 - 30) โดยได้เสนอเทคนิค การสอนอ่านแบบ SQ3R ไว้ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่เขาคาดว่าจะรู้จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็วและจดจำได้ดีและทบทวนเรื่องราวที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจ (Survey) เป็นการอ่านอย่างรวดเร็ว สำนวญความคิด

ขั้นตอนที่ 2 การถาม (Question - Q) ให้ตั้งคำถามตัวเองเกี่ยวกับเรื่องนั้น

ขั้นตอนที่ 3 การอ่าน (Read - R) เป็นการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายอ่านเพื่อที่จะหาคำตอบตามที่ได้ตั้งไว้ โดยมีมุ่งหารายละเอียดให้เกิดความ กระ่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 4 การจำ (Recite - R) ให้ย่อเรื่องราวที่สำคัญโดยใช้คำพูดของตัวเองซึ่งจะทำให้เข้าใจสิ่งที่อ่านดี

ขั้นตอนที่ 5 การทบทวน (Review - R) การพยายามทบทวนเรื่องที่อ่านเพื่อรวบรวมความคิด

พอท (Pauk. 1984 : 30 - 32) ได้เสนอวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R โดยได้แนวคิดจากวิธีการอ่านของโรบินสัน (Robinson) โดยการเพิ่มขั้นตอนบันทึก (Recoed) หลังจากนักเรียนได้อ่านบทอ่านและเปลี่ยนจากขั้นตอนการทบทวน (Review) เป็นขั้นตอนให้นักเรียนได้วิเคราะห์บทอ่าน (Reflect) ซึ่งเป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดที่อ่านได้เร็วขึ้นสามารถ จับใจความสำคัญของเรื่องได้ดี บอกรายละเอียดและจดจำเรื่อง และสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า วิธีสอนแบบ SQ4R เป็นเทคนิคการสอนอ่านอย่างมีขั้นตอน เป็นวิธีการสอนอ่านอย่างคร่าว ๆ โดยใช้คำถามเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายการอ่าน ลักษณะการสอนจะเป็นลักษณะการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพราะในขั้นของการอ่านแบบ SQ4R จะประกอบไปด้วยการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนเป็นการอ่านเพื่อเนื้อหาสาระมิใช่สนใจที่ตัวภาษา ผู้สอนจึงต้องตระหนักถึงความรู้เดิมของผู้เรียนด้วย

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545 : 287 - 297) ได้ให้ความหมายของเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R โดยสรุปได้ว่าเป็น การอ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อให้ได้คำตอบที่ตั้งไว้ ลักษณะการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษา ด้วยตนเองแต่ความชำนาญจะขึ้นอยู่กับการฝึกฝน และความรู้เดิมของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจะต้อง ตระหนักถึงความรู้เดิมของผู้เรียนหรือจะต้องมีการปูพื้นฐานเดิมให้กับผู้เรียนก่อนที่จะถึงบทเรียน และผู้สอนจะต้องคำนึงด้วยการอ่านเป็นการอ่านเพื่อเนื้อหาสาระมิใช่สนใจที่ตัวภาษา ซึ่งมีขั้นตอนการสอนอ่าน 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การอ่านอย่างคร่าว ๆ (Survey - S) คือ การกวาดสายตาไปตาม หัวข้อในบทอ่าน เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่องทีอ่านถ้าหากว่าบทอ่านนั้นมีบทสรุป ก็อ่านบทสรุปด้วยการอ่านในขั้นตอนนี้ ไม่ควรใช้เวลามากจนเกินไป การอ่านในขั้นตอนนี้จะทำให้ผู้อ่านได้รู้ใจความสำคัญของเรื่อง หรือแนวคิดหลักของเรื่องและจะช่วยให้ผู้อ่านเรียบเรียงแนวคิดต่าง ๆ ของเรื่องได้

ขั้นตอนที่ 2 การตอบคำถาม (Question - Q) การตั้งคำถามนี้จะทำให้ผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็น ดังนั้น จึงช่วยเพิ่มความเข้าใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น คำถามจะช่วยให้ผู้อ่าน ระลึกถึงความรู้เดิมที่มีอยู่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน การตั้งคำถามจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็ว และที่สำคัญ คือคำถามจะต้องสัมพันธ์กับเรื่องที่อ่าน ในขณะที่เดียวกันก็ควรจะต้องถามตัวเองดูว่าใจความสำคัญที่ผู้เขียนกำลังพูดถึงนั่นคืออะไร ทำไมจึงสำคัญ สำคัญอย่างไร และเกี่ยวข้องกับอะไรหรือใครบ้างตอนไหน และเมื่อไหร่ อยากรู้ก็ตามควรพยายามตั้งคำถามให้ได้ เพราะจะช่วยให้การอ่านขั้นต่อไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย

ขั้นตอนที่ 3 การอ่านเพื่อหาคำตอบ (Read - R) คือ การอ่านข้อความในบทหรือตอนนั้น ๆ ซ้ำอีกอย่างละเอียด และในขณะที่เดียวกันก็ค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ตั้งไว้ ในขั้นนี้จะเป็นการอ่านเพื่อวิเคราะห์ความและจับประเด็นสำคัญโดยแท้จริงขณะที่กำลังอ่านอยู่ ถ้านึกถึงคำถามใดก็อาจใช้วิธีจดบันทึกไว้ในที่ว่างริมหน้าหนังสือก่อนแล้วตั้งใจอ่านต่อไปจนกว่าจะได้คำตอบที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 4 การจดบันทึก (Record - R) ให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านจากขั้นตอนที่ 3 โดยมุ่งเน้นจดบันทึกในส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็น โดยใช้ข้อความอย่างรัดกุมหรือย่อ ๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 5 การทบทวน (Recite - R) ให้ผู้เรียนเขียนสรุปใจความสำคัญ โดยพยายามใช้ภาษาของตนเอง ถ้าผู้เรียนเกิดความไม่แน่ใจที่ใดหรือตอนใดให้กลับไปอ่านซ้ำ

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ (Reflect) ให้ผู้เรียน วิเคราะห์วิจารณ์บทอ่านที่ผู้เรียนได้อ่านแล้ว แสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ผู้เรียนมีความคิดเห็น สอดคล้องหรือมีความเห็นไม่สอดคล้อง บางครั้งอาจขยายความสิ่งที่ไม่ได้อ่าน โดยการเชื่อมโยง ความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษาที่ถูกต้อง

โรบินสัน (Robinson, 1970 : 29 - 30; อ้างถึงใน ยุวดี โปชายะ, 2546 : 3) กล่าวว่า เทคนิคการสอนแบบ SQ4R มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจ (Survey) ผู้สอนให้ผู้เรียนอ่านอย่างคร่าว ๆ ได้แก่ การอ่านชื่อเรื่อง เนื้อเรื่อง คำถามในเนื้อเรื่องเพื่อศึกษาภาพรวมของเรื่องด้วยการกวาดสายตารวดเร็ว

ขั้นที่ 2 ขั้นตั้งคำถาม (Question) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันตั้งคำถามเพื่อฝึกการตอบคำถาม และให้ผู้เรียนเปลี่ยนหัวเรื่อง หรือหัวข้อย่อยให้เป็นคำถามเพื่อแสวงหาคำตอบในขั้นถัดไป

ขั้นที่ 3 ขั้นการอ่านอย่างรอบคอบ (Read) ผู้เรียนเมื่อตั้งคำถามแล้ว และทำความเข้าใจกับบทอ่านแล้ว ผู้สอนสามารถนำข้อมูลความรู้สอดแทรกเพิ่มเติมกับการตั้งคำถาม และให้ผู้เรียนร่วมกันตอบคำถาม และครูทำคอยเป็นผู้ให้คำแนะนำการตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบจะช่วยฝึกผู้เรียนให้รู้จักวิเคราะห์ แยกแยะได้

ขั้นที่ 4 ขั้นการจดจำ (Record) เมื่อเข้าใจในคำตอบแล้ว ควรพยายามจดจำเนื้อหาสำคัญด้วยการจดบันทึก จดเส้นใต้ เพื่อเตือนความจำ หากผู้เรียนตอบคำถามไม่ได้ให้ทบทวนเนื้อหาซ้ำ ๆ แล้วทำการบันทึกไว้ ทำซ้ำจนเกิดเป็นความเข้าใจ

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปใจความสำคัญ (Recite) นำข้อมูลจากการตอบคำถาม ซึ่งประกอบด้วยใจความหลักและใจความรอง โดยครอบคลุมเนื้อหาเดิม ควรใช้ภาษาให้ถูกต้อง ใช้เครื่องหมายวรรคตอนอย่างถูกต้อง การสรุปจะช่วยสร้างความเข้าใจในการอ่านได้

ขั้นที่ 6 ขั้นทบทวน (Reflect) เป็นขั้นตอนการตรวจสอบความเข้าใจด้วย การสรุปคำถามที่ตั้งไว้ เพื่อเป็นการเน้นย้ำการรับรู้ การจดจำของผู้เรียนว่ามีความคงทนหรือไม่เข้าใจมากนักเพียงใด หากผู้เรียนยังไม่เข้าใจให้ผู้เรียนฝึกอ่าน ฝึกทบทวนซ้ำ

รัตนกันท์ เลิศคำฟู (2547 : 30) ได้ให้ความหมายของเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R โดยสรุปได้ว่า เทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R เป็นเทคนิคการสอนประเภท การสอนอ่านเพื่อการสื่อสาร ถึงการสอนจะเน้น ทักษะการอ่าน แต่ผู้สอนจะต้องสอนแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

พรนิภา บรรจงมณี (2548 : 5) ได้ให้ความหมายของเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R โดยสรุปได้ว่าเป็นวิธีการอ่านที่ดำเนินการตามขั้นตอน 6 ขั้นตอน โดยเริ่มจาก ขั้นสำรวจ เป็นขั้นแรกที่ครูให้ผู้เรียนสำรวจชื่อเรื่อง หัวเรื่อง และหัวข้อย่อยอย่างคร่าว ๆ ขั้นตั้งคำถาม เป็นขั้นที่ผู้เรียนตั้งคำถาม ก่อนการอ่าน ทำให้การอ่านมีจุดมุ่งหมาย ขั้นอ่านผู้เรียนจะอ่านบทอ่านอย่างละเอียดตั้งแต่ต้นจนจบ หลังจากนั้นบันทึกข้อความหลังและข้อความสำคัญ แล้วนำเขียนสรุปใจความสำคัญและนำความรู้ที่ได้มาเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่

ประโยชน์ของเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ที่ได้จากการอ่านด้วยเทคนิค SQ4R ดังนี้

จิตรา ชัยอมฤต (2539 : 25) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R สรุปได้ว่า วิธีสอนการสอนอ่านแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนอ่านที่ช่วยพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความ การอ่านวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นวิธีที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้วางแผน

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2545 : 290) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R ทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการอ่านที่ดีกว่าการอ่านโดยไม่ตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า จะทำให้การอ่านไม่มีจุดหมายที่แน่นอนว่าต้องการอะไร การอ่านอ่านแล้วจะจับ จุดสำคัญหรืออ่าน ไปแล้วใช้จุดมุ่งหมายเหมือนกับการเหวี่ยงแห ไม่รู้ว่าจับอะไรได้อะไรหรือไม่ แต่ถ้า มีการใช้คำถามจะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวคิดจากคำถามและพยายามหาคำตอบเมื่อผู้สอนถาม ดังนั้น การใช้คำถาม จึงเป็นแนวทางที่จะทำให้ผู้เรียนอ่านอยู่ในขอบเขตที่ตั้งไว้

รัตนภักดิ์ เลิศคำฟู (2547 : 55 - 58) ได้แสดงความเห็นไว้ว่าเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R เป็นเทคนิคการสอนอ่านที่ดี มีขั้นตอนเป็นระบบชัดเจน เป็นการสอนอ่านที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองฝึกให้ผู้เรียนรู้จัก คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ นอกจากนั้นในแต่ละขั้นตอนยังกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้ฝึกคิดตลอดเวลา กล่าวแสดงความเห็น ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน โดยเฉพาะการตั้งคำถามนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย ทำให้อ่านอย่างมีขอบเขต ซึ่งส่งผลให้มีประสิทธิภาพที่ดีกว่าการไม่ตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า และเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R นี้สามารถนำไปปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่น ๆ ได้

พรนิภา บรรจงมณี (2548 : 14) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของ เทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R ไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของบทอ่านรวมทั้งยังได้ฝึกทักษะการคิดที่ซับซ้อนในระดับสูง

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่าเทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R เป็นเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และพัฒนามาจากเทคนิค SQ3R ขั้นตอนการสอนมีระบบที่ชัดเจน เป็นวิธีการสอนที่ช่วยฝึกทักษะการคิด เพราะแต่ละขั้นฝึกให้ ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ นอกจากนั้นยังกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและ มีความกระตือรือร้นในการเรียนที่สำคัญวิธีการสอนแบบ SQ4R ช่วยทำให้การอ่านของผู้เรียนเป็นผู้อ่านที่เข้าใจการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย มีขอบเขต ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา สามารถเก็บสาระสำคัญแนวคิดของเรื่อง ใจความสำคัญของเรื่องได้ ทำให้การอ่านของผู้เรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะใช้ขั้นตอนการสอนอ่านแบบ 6 ขั้นตอน เพราะขั้นตอนดังกล่าวที่ชัดเจนสอดคล้องกับการอ่านวิเคราะห์

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเทคนิคการสอนอ่านแบบ KWL PLUS

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับเทคนิคการสอนอ่านแบบ KWL PLUS

โอเกิล (Ogle, 1986 : 626 - 631; อ้างถึงใน สุพรรณิ สุทธรินทร์, 2547 : 20) ได้พัฒนาการสอนแบบ KWL Know-Want-Learn (What do I know?, What do I want to learn?, What did I learn?) เพื่อใช้ในการสอนอ่านแบบโครงสร้างความเรียงโดยจัดการสอนที่เน้นกิจกรรมการอ่านที่เชื่อมโยงกับทฤษฎีโครงสร้างประสบการณ์เดิมบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรมาบ้างแล้วก่อนการอ่าน (What do I know?) ด้วยวิธีการวิเคราะห์หัวเรื่องและทำนายเหตุการณ์ของเรื่องก่อนที่จะอ่าน โดยให้นักเรียนระดมกำลังสมอง (Brainstorming) ช่วยกันคิดว่านักเรียนต้องการรู้อะไร (What do I want to learn?) ตั้งคำถามตอบคำถามระหว่างการอ่านและถามตัวเองว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้อะไร (What did I learn?) หลังการอ่านซึ่งเป็นวิธีการสอนที่จะช่วยให้ครูค้นหาพื้นฐานความรู้ของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่จะอ่านและโดยสร้างแผนภาพตาราง KWL เพื่อบันทึกรายการข้อมูลความรู้ข้อคำถามลงในแต่ละช่องโดยให้นักเรียนเขียนสิ่งที่นักเรียนต้องการรู้ลงในช่อง W- What we want to know และผลการเรียนรู้ของนักเรียนในช่อง L-What we have learned หลังจากให้นักเรียนอ่านจบ

เอเรน คาร์ และดอนน่า เอ็ม. โอเกิล แห่งมหาวิทยาลัย Eastern Michigan University (Carr and Ogle, 198 : 634; อ้างถึงใน สุพรรณิ สุทธรินทร์, 2547 : 220 - 222) ได้พัฒนาการสอนอ่านแบบ KWL Plus ขึ้นด้วยการเพิ่มการทำแผนภูมิบทอ่าน (Mapping Text) และการสรุปข้อความ (Summarizing Information) ซึ่งในส่วนที่เพิ่มนี้เป็นสิ่งที่ช่วยนักเรียนพัฒนาทักษะการถ่ายโอนการเรียนรู้ได้มากขึ้น

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า แนวคิดของเทคนิคการสอนแบบ KWL Plus เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านซึ่งสอดคล้องกับทักษะการคิดอย่างรู้ตัว รู้ว่าตนคิดอะไรอยู่ มีวิธีคิดอย่างไรบ้าง สามารถตรวจสอบความคิดของตนเองได้ และปรับเปลี่ยนกลวิธีการคิดของตนเองได้ โดยผู้เรียนจะได้รับการฝึกให้ตระหนักในกระบวนการคิดด้วยการทำความเข้าใจตนเอง มีการวางแผน ตั้งจุดมุ่งหมาย ตรวจสอบความเข้าใจของตน และมีการจัดระบบข้อมูลเพื่อการนำมาใช้เมื่อต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนอ่านแบบ KWL PLUS

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL PLUS ไว้ดังนี้

เกียรติชัย ยานะรังษี (2540 : 39) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค KWL Plus เป็นยุทธวิธีการอ่านเพื่อความเข้าใจ เป็นการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนนำเอาประสบการณ์เดิม

มาช่วยในการตีความเนื้อเรื่องที่อ่าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตั้งคำถาม ทำให้ผู้เรียนมีจุดประสงค์ในการอ่าน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อนในกลุ่ม

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 88) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับทักษะการคิดอย่างรู้ตัวว่าตนคิดอะไร มีวิธีคิดอย่างไร สามารถตรวจสอบความคิดของตนเองได้ และสามารถปรับเปลี่ยนกลวิธีการคิดของตนได้ โดยผู้เรียนจะได้รับการฝึกให้ตระหนักในกระบวนการทำความเข้าใจตนเอง มีการวางแผน ตั้งจุดมุ่งหมาย ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง มีการจัดระบบข้อมูลเพื่อดึงมาใช้ภายหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ฉันท ชาติทอง (2551 : 234) ได้ให้ความหมายของ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่าน โดยกระบวนการทำความเข้าใจตนเอง มีการวางแผน ตั้งจุดมุ่งหมาย ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง และมีการจัดระบบข้อมูล

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ KWL PLUS เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการอ่าน ทักษะการคิดอย่างรู้ตัว การนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาช่วยในการวิเคราะห์เนื้อหาของเรื่องที่อ่าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตั้งคำถาม จุดประสงค์ในการอ่าน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อนในกลุ่ม

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL PLUS

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL PLUS ไว้ดังนี้

วัชรา เล่าเรียนดี (2547 : 146 - 147) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL PLUS ไว้ว่าขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบ KWL PLUS มี 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้น K (What do I know) ขั้นตอนนี้ก่อนที่นักเรียนจะอ่านเรื่อง ครูอธิบายความคิดรวบยอดของเรื่องและกำหนดคำถามโดยครูกระตุ้นหรือถามให้นักเรียนได้ระดมสมอง (Brainstorms) เกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนรู้แล้วและนำข้อมูลที่ได้อ่านมาแล้ว แล้วเขียนคำตอบของนักเรียนในแผนภูมิรูปภาพช่อง K (What do I know) หลังจากนั้นนักเรียนและครูร่วมกันจัดประเภทความรู้ที่คาดการณ์ว่าอาจเกิดขึ้นในเรื่องที่จะอ่าน

2. ขั้น W (Want to learn) ในขั้นตอนนี้ให้นักเรียนค้นหาความจริงจากคำถามในสิ่งที่สนใจอยากรู้ หรือคำถามที่ยังไม่มีคำตอบเกี่ยวกับความคิดรวบยอดของเรื่อง พร้อมทั้งให้นักเรียนเขียนรายการคำถามที่ตั้งไว้ในระหว่างอ่าน

3. ขั้น L1 (What did I learn) ในขั้นตอนนี้ให้นักเรียนบันทึกความรู้ที่ได้ระหว่างการอ่าน และหลังการอ่าน ลงในช่อง L (What did I learn) พร้อมทั้งตรวจสอบคำถามที่ยังไม่ได้ตอบ

4. ขั้น L2 (Mapping) นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จัดประเภทไว้ในขั้นตอน K (What do I know) เขียนชื่อเรื่องไว้ในตำแหน่งตรงกลางและเขียนองค์ประกอบหลักของแต่ละหัวข้อ พร้อมทั้งเขียนอธิบายเพิ่มเติมในแต่ละประเด็น

5. ขั้น L3 (Summarizing) ขั้นตอนนี้ให้นักเรียนช่วยกันสรุปและเขียนสรุปความคิดรวบยอดจากแผนภูมิความคิดซึ่งการเขียนในขั้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูและนักเรียน ในการประเมินความเข้าใจของนักเรียน

คาร์ และ โอเกิล (Carr and Ogle. 1987 : 626 - 631; อ้างถึงใน สุพรรณณี สุทธิรินทร์. 2547 : 24 - 26) ได้กล่าวถึงลักษณะของเทคนิคการสอนแบบ KWL Plus การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL Plus ไว้ดังนี้

1. K (What do I Know) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนตรวจสอบหัวข้อเรื่องว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องมากน้อยเพียงใด เป็นการนำความรู้เดิมมาใช้เพราะการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้พื้นฐาน และประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญในการจัดกิจกรรมก่อนการอ่าน ซึ่งเป็นการเตรียมนักเรียนในการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ การบูรณาการระหว่างความรู้พื้นฐานและเรื่องที่นักเรียนจะอ่านช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความหมายของบทอ่านได้ดีและผู้อ่านควรได้รับการกระตุ้นความรู้พื้นฐานให้เหมาะสม ดังนั้นในขั้นตอนนี้ทฤษฎีประสบการณ์เดิมซึ่งเป็นทฤษฎีว่าด้วยหลักการนำความรู้พื้นฐาน ความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเรียนการสอน จึงเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญมาก

2. W (What do I want to Learn) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนจะต้องถามตนเองว่าต้องการรู้อะไรในเนื้อเรื่องที่จะอ่านบ้าง ซึ่งคำถามที่นักเรียนสร้างขึ้นก่อนการอ่านนี้ เป็นการตั้งเป้าหมายในการอ่านและเป็นการคาดหวังว่าจะพบอะไรในบทอ่านบ้าง

3. L1 (What did I Learn) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนสำรวจว่าตนเองได้เรียนรู้อะไรบ้างจากบทอ่าน โดยนักเรียนจะหาคำตอบให้กับคำถามที่ตนเองตั้งไว้ในขั้นตอน W และจดบันทึกสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ พร้อมกับสำรวจข้อคำถามที่ยังหาคำตอบไม่ได้ เพื่อค้นหาคำตอบต่อไป

4. L2 (Mapping) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากขั้นตอน K มาจัดกลุ่มโดยเขียนความคิดหลักไว้ตรงกลาง แล้วแตกสาขาความคิดรอง ความคิดย่อยเพื่ออธิบายเพิ่มเติม

5. L3 (Summarizing) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนสรุปเรื่องราวจากแผนผังความคิดอีกครั้งหนึ่ง จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนด้วย KWL Plus เป็นการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการอ่าน ที่เป็นขั้นตอน โดยนำความรู้เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง ได้ฝึกความคิดอย่างอิสระ ส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มที่ประกอบไปด้วย

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง และต่ำ ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและ เป็นการทบทวนความรู้เดิมของตนเอง การฝึกฝนซ้ำ ๆ มีการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้จากการอภิปรายเพื่อระดมความคิดเห็นนำเสนอผลงานให้เพื่อน ๆ ในห้องเรียน ในแต่ละขั้นตอนช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจในการแสดงตามความสามารถ และมีความสุขกับการเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพของสื่อ

ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง สภาวะหรือคุณภาพของสมรรถนะในการดำเนินงานเพื่อให้งานหรือความสำเร็จโดยใช้เวลา ความพยายาม และค่าใช้จ่ายค้ำค่าที่สุดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ โดยกำหนดเป็นอัตราส่วนหรือร้อยละระหว่างปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ (Ratio between Input, Process and Output) ชัยยงค์ พรหมวงษ์ (2520 : 135 - 143) เมื่อสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ก่อนที่นำไปใช้ควรมีการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพก่อน เพราะจะทำให้เราทราบถึงข้อบกพร่องหรือปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ทำให้เกิดความมั่นใจว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เมื่อนำไปใช้จะก่อให้เกิดผลดีต่อผู้เรียน มีนักวิชาการการศึกษาได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพของสื่อ ไว้ดังนี้

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534 : 154; อ้างถึงใน ชาญชัย ยมดิษฐ์. 2548 : 428) กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินสื่อการเรียนการสอนว่า เพื่อจะทราบผลสัมฤทธิ์ด้านการใช้สื่อตามวิธีการที่ผ่านมาว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ได้ผลมากน้อยเพียงใด มีอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไขบ้างโดยปฏิบัติดังนี้

1. พิจารณาว่า ขั้นตอนการใช้เป็นไปตามแผนหรือไม่ ผู้ใช้เป็นผู้ประเมิน โดยยึดแผนการใช้ที่กำหนดไว้เดิมเป็นหลัก
2. พิจารณาถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการใช้ว่ามีอะไรบ้าง ถ้ามีเนื่องมาจากสาเหตุใด อาจใช้วิธีสอบถามผู้เรียน หรืออภิปรายร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
3. พิจารณาด้านความเหมาะสมในการนำสื่อดังกล่าวมาใช้ช่วยในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความชัดเจน ความน่าสนใจ และความพึงพอใจของผู้สอนและผู้เรียน อาจใช้วิธีสอบถามหรือใช้แบบสำรวจ
4. พิจารณาถึงผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอน เนื่องจากการใช้สื่อดังกล่าวโดยใช้ข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายที่วางไว้

อัจฉรา ชีวพันธ์ (2549 : 197) กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินสื่อการเรียนการสอนว่า ครูผู้สอนควรจะได้มีการประเมินผลการใช้ว่าสื่อต่าง ๆ นั้นมีประสิทธิภาพเพียงใด โดยใช้การสอบถามและการสังเกตจากพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนว่าสื่อชิ้นนั้นช่วยในการรับรู้ของผู้เรียนแจ่มแจ้งขึ้น

หรือไม่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างเป็นรูปธรรมเพียงใด ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมมากน้อยเพียงใด มีข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ก่อนนำสื่อหรือชุดการจัดการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นไปใช้ ต้องทดสอบประสิทธิภาพก่อนเพื่อดูว่าสื่อหรือชุดการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ มีประสิทธิภาพในการช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด โดยใช้การสอบถามจากตัวผู้เรียน หรือจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

การตีความหมายผลการคำนวณ

หลังจากคำนวณหาค่า E_1 และ E_2 ได้แล้ว ผู้หาประสิทธิภาพต้องตีความหมายของผลลัพธ์ โดยยึดหลักการและแนวทางของชัยยงค์ พรหมวงษ์ (2520 : 135 - 143) ดังนี้

ความคลาดเคลื่อนของผลลัพธ์ ให้มีความคลาดเคลื่อนหรือความแปรปรวนของผลลัพธ์ได้ไม่เกิน .05 (ร้อยละ 5) จากช่วงต่ำไปสูง $= \pm 2.5$ นั่นให้ผลลัพธ์ของค่า E_1 หรือ E_2 ที่ถือว่าเป็นไปตามเกณฑ์ มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ ไม่เกิน 2.5% และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5% หากคะแนน E_1 หรือ E_2 ห่างกันเกิน 5% แสดงว่า กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำกับการสอบหลังเรียนไม่สอดคล้องกัน เช่น ค่า E_1 มากกว่า E_2 แสดงว่า งานที่มอบหมายอาจจะง่ายกว่า การสอบหรือหาค่า E_2 มากกว่าค่า E_1 แสดงว่า การสอบง่ายกว่าหรือไม่สอดคล้องกับงานที่มอบหมายให้ทำ จำเป็นที่จะต้องปรับแก้

หากสื่อหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้รับการออกแบบและพัฒนาอย่างดี มีคุณภาพ ค่า E_1 หรือ E_2 ที่คำนวณได้จากการทดสอบประสิทธิภาพ จะต้องใกล้เคียงกันและห่างกันไม่เกิน 5% ซึ่งเป็นตัวชี้ที่จะยืนยันได้ว่า นักเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อเนื่องตามลำดับขั้นหรือไม่ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขั้นสุดท้าย หรืออีกนัยหนึ่งต้องประกันได้ว่านักเรียนมีความรู้จริง ไม่ใช่ทำกิจกรรมหรือทำข้อสอบได้เพราะการเดา

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความคลาดเคลื่อนหรือความแปรปรวนของผลลัพธ์ได้ไม่เกิน .05 (ร้อยละ 5) จากช่วงต่ำไปสูง $= \pm 2.5$ นั่นให้ผลลัพธ์ของค่า E_1 หรือ E_2 ที่ถือว่าเป็นไปตามเกณฑ์ มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ ไม่เกิน 2.5% และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5% หากคะแนน E_1 หรือ E_2 ห่างกันเกิน 5% แสดงว่า กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำกับการสอบหลังเรียนไม่สอดคล้องกัน

ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ

สำหรับการผลิตสื่อและชุดการจัดการเรียนรู้ การทดสอบประสิทธิภาพ หมายถึง การนำสื่อหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กะไปทดสอบด้วยกระบวนการสองขั้นตอน คือ การทดสอบประสิทธิภาพใช้เบื้องต้น (Try Out) ไปและทดสอบประสิทธิภาพสอนจริง (Trial Run) เพื่อหาคุณภาพของสื่อตามขั้นตอนที่กำหนดใน 3 ประเด็น คือ การทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น การช่วยให้

ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนและทำแบบประเมินสุดท้ายได้ดี และการทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข ก่อนที่จะผลิตออกมาเผยแพร่เป็นจำนวนมาก

1. การทดสอบประสิทธิภาพใช้เบื้องต้น เป็น การนำสื่อหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะ ที่ผลิตขึ้นเป็นต้นแบบ (Prototype) แล้ว ไปทดสอบประสิทธิภาพใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแต่ละระบบ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะให้เท่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และปรับปรุงจนถึงเกณฑ์

2. การทดสอบประสิทธิภาพสอนจริง หมายถึง การนำสื่อหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะที่ได้ทดสอบประสิทธิภาพใช้และปรับปรุงจนได้คุณภาพถึงเกณฑ์แล้วของแต่ละหน่วย ทุกหน่วยในแต่ละวิชาไปสอนจริงในชั้นเรียนหรือในสถานการณ์การเรียนที่แท้จริงในช่วงเวลาหนึ่ง อาทิตี 1 ภาคการศึกษาเป็นอย่างน้อย เพื่อตรวจสอบคุณภาพเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนนำไปเผยแพร่ และผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก

การทดสอบประสิทธิภาพทั้งสองขั้นตอนจะต้องผ่านการวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนา (Research and Development - R&D) โดยต้องดำเนินการวิจัยในขั้นทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้น และอาจทดสอบประสิทธิภาพซ้ำในขั้นทดสอบประสิทธิภาพใช้จริงด้วยก็ได้เพื่อประกันคุณภาพ ของสถาบันการศึกษาเมื่อผลิตสื่อหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะขึ้นเป็นต้นแบบแล้ว ต้องนำสื่อ หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปหาประสิทธิภาพตาม ขั้นตอนของชัยยงค์ พรหมวงษ์ (2556 : 14)

1. การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะกับผู้เรียน 1 - 3 คน โดยใช้เด็กก่อน ปานกลางและเด็กเก่ง ระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบกิจกรรม สังเกต พฤติกรรมของผู้เรียนว่า หงุดหงิด ทำหน้าจงน หรือทำท่าทางไม่เข้าใจหรือไม่ ประเมินการเรียน จากกระบวนการ คือ กิจกรรมหรือภารกิจและงานที่มอบให้ทำและทดสอบหลังเรียน นำคะแนนมา คำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรมระหว่างเรียนและแบบ ทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้น โดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดสอบประสิทธิภาพแบบนี้จะได้ คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มากแต่ไม่ต้องวิตกเมื่อปรับปรุงแล้วจะสูงขึ้นมาก ก่อนนำไปทดสอบประสิทธิภาพ แบบสุ่ม นั่นนี้ E_1/E_2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 60/60

2. การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะกับผู้เรียน 6 - 10 คน (คณะผู้เรียนที่เก่ง ปานกลางกับอ่อน) ระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบกิจกรรม สังเกตพฤติกรรม ของผู้เรียนว่า หงุดหงิด ทำหน้าจงน หรือทำท่าทางไม่เข้าใจหรือไม่ หลังจากทดสอบประสิทธิภาพ ให้ประเมินการเรียนจากกระบวนการ คือ กิจกรรมหรือภารกิจและงานที่มอบให้ทำและประเมิน

ผลลัพธ์คือ การทดสอบหลังเรียนและงานสุดท้ายที่มอบให้นักเรียนทำส่งก่อนสอบประจำหน่วยให้นำคะแนนมาคำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้นคำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงในคราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าเกณฑ์โดยเฉลี่ยจะห่างจากเกณฑ์ประมาณ 10% นั่นคือ E_1/E_2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 70 / 70

3. การทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะกับผู้เรียนทั้งชั้น ระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนว่า หงุดหงิด ทำหน้างานหรือทำท่าทาง ไม่เข้าใจหรือไม่ หลังจากทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามแล้ว ให้ประเมินการเรียนจากกระบวนการ คือกิจกรรมหรือภารกิจและงานที่มอบให้ทำและทดสอบหลังเรียนนำคะแนนมาคำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้น แล้วนำไปทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามซ้ำกับนักเรียนต่างกลุ่ม อาจทดสอบประสิทธิภาพ 2 - 3 ครั้ง จนได้ค่าประสิทธิภาพถึงเกณฑ์ขั้นต่ำ ปกติไม่น่าจะทดสอบประสิทธิภาพเกณฑ์สามครั้ง ด้วยเหตุนี้ ชั้นทดสอบประสิทธิภาพ ภาคสนามจึงแทนด้วย 1 : 100 ผลลัพธ์ที่ได้จากการทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามควรใกล้เคียงกัน เกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.5% ก็ให้ยอมรับว่า สื่อหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

หากค่าที่ได้ต่ำกว่าเกณฑ์มากกว่า -2.5 ให้ปรับปรุงและทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามซ้ำจนกว่าจะถึงเกณฑ์ จะหยุดปรับปรุงแล้วสรุปว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะ ไม่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือจะลดเกณฑ์ลงเพราะ “ถอดใจ” หรือยอมแพ้ไม่ได้หากสูงกว่าเกณฑ์ไม่เกิน +2.5 ก็ยอมรับว่า สื่อหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

หากค่าที่ได้สูงกว่าเกณฑ์เกิน +2.5 ให้ปรับเกณฑ์ขึ้นไปอีกหนึ่งขั้น เช่น ตั้งไว้ 80/80 ก็ให้ปรับขึ้นเป็น 85/85 หรือ 90/90 ตามค่าประสิทธิภาพที่ทดสอบประสิทธิภาพได้

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า เมื่อผลิตสื่อหรือชุดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นเป็นต้นแบบแล้ว ต้องนำสื่อไปหาประสิทธิภาพใช้และปรับปรุงจนได้คุณภาพถึงเกณฑ์แล้วของแต่ละหน่วย ทุกหน่วยในแต่ละวิชาไปสอนจริงในชั้นเรียนหรือในสถานการณ์การเรียนที่แท้จริงในช่วงเวลาหนึ่ง อาทิ 1 ภาคการศึกษาเป็นอย่างน้อยเพื่อตรวจสอบคุณภาพเป็นครั้งสุดท้ายก่อนนำไปเผยแพร่และผลิติดอกมาเป็นจำนวนมาก

การเลือกนักเรียนมาทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดกิจกรรม

นักเรียนที่ผู้วิจัยเลือกมาทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดกิจกรรมควรเป็นตัวแทนของนักเรียนที่เราจะนำสื่อ นั้น ไปใช้ ซึ่งผู้วิจัยนำแนวคิดของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556 : 14 - 18) มาเป็นแนวทางในการพิจารณาประเด็นต่อไปนี้

1. สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพ ครู 1 คน ต่อเด็ก 1 - 3 คน ให้ทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กอ่อนเสียก่อน ทำการปรับปรุงแล้วนำไปทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กปานกลาง และนำไปทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กเก่ง อย่างไรก็ตามหากเวลาไม่อำนวยและสภาพการณ์ไม่เหมาะสม ก็ให้ทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กอ่อนหรือเด็กปานกลาง โดยไม่ต้องทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กเก่งก็ได้ แต่การทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กทั้งสามระดับจะเป็นการสะท้อนธรรมชาติการเรียนรู้ที่แท้จริง ที่เด็กเก่ง กลาง อ่อนจะได้ช่วยเหลือกัน เพราะเด็กอ่อนบางคนอาจจะเก่งในเรื่องที่เด็กเก่งทำไม่ได้

2. สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ครู 1 คนทดสอบประสิทธิภาพกับเด็ก 6 - 12 คน โดยให้มีผู้เรียนคละกันทั้งเด็กเก่ง ปานกลาง เด็กอ่อน ห้ามทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กอ่อนล้วน หรือเด็กเก่งล้วน ขณะทำการทดสอบประสิทธิภาพผู้สอนจะต้องจับเวลาด้วยว่า กิจกรรมแต่ละกลุ่มใช้เวลาเท่าไร ทั้งนี้เพื่อให้ทุกกลุ่มกิจกรรมใช้เวลาใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่กำหนดให้ใช้เวลาเท่ากัน คือ 10 - 15 นาที สำหรับระดับประถมศึกษา และ 15 - 20 นาที สำหรับระดับมัธยมศึกษา

3. สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ใช้ครู 1 คน กับนักเรียนทั้งชั้นกับนักเรียน 30 - 40 คน (หรือ 100 คน สำหรับสื่อหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะรายบุคคล) ชั้นเรียนที่เลือกมาทดสอบประสิทธิภาพจะต้องมีนักเรียนคละกันทั้งเก่งและอ่อน ไม่ควรเลือกห้องเรียนที่มีเด็กเก่งหรือเด็กอ่อนล้วน สัดส่วนที่ถูกต้องในการกำหนดจำนวนผู้เรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน ควรยึดจำนวนจากการแจกแจงปกติ ที่จำแนกนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม คือ นักเรียนเก่งมาก (เหรียญเพชร) ร้อยละ 1.37 (1 คน) นักเรียนเก่ง (เหรียญเงิน) ร้อยละ 14.63 (15 คน) นักเรียนปานกลาง (เหรียญเงิน) ร้อยละ 68 (68 คน) นักเรียนอ่อน (เหรียญทองแดง) ร้อยละ 14.63 (15 คน) และนักเรียนอ่อนมาก (เหรียญตะกั่ว) ร้อยละ 1.37 (1 คน) เมื่อยึดการแจกแจงปกติเป็นเกณฑ์กำหนดจำนวนนักเรียนที่จะนำมาทดสอบประสิทธิภาพสื่อและชุดกิจกรรมก็จะได้นักเรียนเก่งประมาณร้อยละ 16 นักเรียนปานกลางร้อยละ 68 และนักเรียนอ่อนร้อยละ 16

เนื่องจากการทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดกิจกรรมต้องใช้สถานที่ในการจัดกิจกรรม และใช้เวลามากกว่า ดังสถานที่และเวลาสำหรับการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม ควรใช้เวลาออกชั้นเรียนหรือแยกนักเรียนมาเรียนต่างหากจากห้องเรียน อาจเป็นห้องประชุม

ของโรงเรียน โรงอาหารหรือสนามได้ร่วมไม้กันได้ ส่วนการทดสอบประสิทธิภาพแบบสนาม ควรใช้ห้องเรียนจริง แต่นักเรียนที่ใช้ทดสอบประสิทธิภาพต้องสุ่มนักเรียนแต่ละระดับ มาจากหลายห้องเรียนในโรงเรียนเดียวกันหรือต่างโรงเรียน เพื่อให้ได้สัดส่วนจำนวนตามการแจกแจงปกติ ในกรณีที่ไม่สามารถหานักเรียนตามสัดส่วนการแจกแจงปกติได้ ผู้ทดสอบประสิทธิภาพ อาจสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้ห้องเรียนใดห้องเรียนหนึ่งทำการทดสอบประสิทธิภาพ แต่จะต้องระบุไว้ในข้อจำกัดของการวิจัยในบทนำและนำไปอภิปรายผลในบทสุดท้าย เพราะค่าประสิทธิภาพที่ได้ แม้จะถึงเกณฑ์ที่กำหนด ก็ถึงอย่างมีเงื่อนไข เพราะกลุ่มตัวอย่างมิได้สะท้อนสัดส่วนที่แท้จริงตามการแจกแจงปกติ

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องผ่านการทดลองหาประสิทธิภาพก่อน โดยนำชุดกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านวรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างทั้งเด็กอ่อน ปานกลาง และเก่ง และนำผลการทดลอง มาเปรียบเทียบโดยใช้คะแนนขณะทำการทดลองและคะแนนหลังการทดลองหรือคะแนนผลการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทย มาหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ โดยถือตามเกณฑ์ ที่ได้ตั้งไว้ สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม ควรใช้เวลาออกชั้นเรียนหรือแยกนักเรียนมาเรียนต่างหากจากห้องเรียนส่วนการทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนามควรใช้ห้องเรียนจริงแต่นักเรียนที่ใช้ทดสอบประสิทธิภาพต้องสุ่มนักเรียนแต่ละระดับมาจากหลายห้องเรียนในโรงเรียนเดียวกันหรือต่างโรงเรียน เพื่อให้ได้สัดส่วนจำนวนตามการแจกแจงปกติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

ลิซาเบธ (Lizabeth. 2007 : 110) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า ผลของการสอน โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R กับนักเรียนรุ่นเว็บของนักเรียน เกรด 8 จำนวน 254 คน ใช้ชั้นเรียนวิชาประวัติศาสตร์อเมริกา ในโรงเรียนมัธยมเขต Midwestern1 ซึ่งวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ได้นำไปปรับใช้ในการตรวจสอบความเข้าใจในการเขียนเรียงความ นอกจากการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้วยังนำวิธีการสอนแบบ SQ4R ไปปรับใช้กับงานที่ได้รับมอบหมายในฐานะพลเมืองอเมริกา โดยมีการวัดและประเมินผล ดังนี้ 1) การสำรวจการใช้เทคโนโลยีของนักเรียน 2) Pretest เรื่องการเป็นพลเมือง 3) การเขียนเรียงความประเมินความลึกซึ้ง โดยผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอนแบบ SQ4R ส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการเขียนเรียงความ ทั้งยังสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความสามารถในการอ่านและความเข้าใจในการเขียนเรียงความของผู้เรียน

อับเดล (Abdel. 2009 : Unpaged) ได้ศึกษาผลการประเมินตามสภาพจริงที่มีต่อทักษะการอ่านภาษาอังกฤษระดับพื้นฐาน และการอ่านภาษาอังกฤษเชิงอนุมานของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตามสภาพจริงกับการประเมิน แบบปกติที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษระดับพื้นฐาน และการอ่านภาษาอังกฤษเชิงอนุมาน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนมัธยมมีนอฟ จำนวน 64 คน ในช่วงปีการศึกษา 2006 ถึง 2007 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมซึ่งใช้เทคนิค การอ่านแบบ KWL PLUS ในกระบวนการสอนอ่าน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test ซึ่งผลปรากฏว่า การประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ KWL PLUS สามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงอนุมานสูงกว่าการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

มุฮัมหมัด และคาลิด (Muhammad and Khalid. 2010 : 471 - 489) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการใช้เทคนิคการอ่านแบบ KWL PLUS เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนเกรด 10 ของโรงเรียนมาอานซีดี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลการใช้ เทคนิคการอ่านแบบ KWL PLUS กับเทคนิคการอ่านแบบปกติในเนื้อหาการอ่านด้านศาสนา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนหญิงจำนวน 80 คน ของโรงเรียนมาอานซีดีโดยใช้สถิติ ANCOVA วิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลว่า การใช้เทคนิคการอ่านแบบ KWL PLUS ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ในเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา

เบเยอร์ (Baier. 2011 : Abstract) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า ผลของการใช้วิธีการสอน SQ3R กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการวิธีการ SQ3R กับการอ่านเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากนั้นก็นำไปปรับปรุงความเข้าใจโดยรวมของผู้เรียน โดยผลการศึกษาพบว่า วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่ง 46 % ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอน SQ4R มีทักษะการอ่านเพิ่มขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

มนภรณ์ ใจรู้รอบ (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วย เทคนิค KWL Plus และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนดอนเจดีย์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 30 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus แบบทดสอบ วัดผลการเรียนรู้ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus จากการศึกษาค้นคว้าผลการเรียนรู้ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนหลังจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus อยู่ในระดับมากในทุกด้าน

ชลธิชา หงส์เหม (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่มีความคิดอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ศิริพร รัตนมุง (2560 : 194) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบ SQ4R โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 46 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบ SQ4R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ4R โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สิริธร สุขเจริญ (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานใต้ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานใต้ แตกต่างจากก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานใต้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศ สรุปได้ว่าการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยต้องอาศัยวิธีการสอนหลากหลายรูปแบบ และใช้สื่อการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาการอ่านวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบการสอนอ่านวิเคราะห์ด้วยเทคนิค SQ4R มาใช้ร่วมกับเทคนิค KWL PLUS ซึ่งจากงานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษาเบื้องต้น พบว่า เทคนิค

การอ่านที่ใช้เทคนิค SQ4R กับเทคนิค KWL PLUS สามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีสื่อการสอนอื่นประกอบเพื่อช่วยกระตุ้นพัฒนาการทำให้ผู้เรียนใช้กระบวนการแสวงหาคำความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับการเป็นผู้เรียนที่มีคุณภาพสามารถออกแบบวางแผนและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี